

Roosa Väisänen

Ilmiöpohjaisuutta tukeva lukudiplomi Kotkan alakouluille

Opinnäytetyö

Syksy 2020

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalveluala

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kirjasto- ja tietopalveluala

Tekijä: Roosa Väisänen

Työn nimi: Ilmiöpohjaisuutta tuleva lukudiplomi Kotkan alakouluille

Ohjaaja: Sari Mäkinen-Laitila

Vuosi: 2020

Sivumäärä: 78

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyö tehtiin tilaustyönä Kotkan pääkirjastolle. Työlle oli selkeä tarve, sillä Kotkan kirjastossa oltiin uudistamassa alakoulujen lukudiplomia, koska edellinen käytössä ollut lukudiplomi oli käynyt vanhaksi, niin kirjailistoiltaan, kuin muutenkin. Opinnäytteen tarkoituksena oli suunnitella kokonaan uudenlainen lukudiplomi, jossa otetaan huomioon alakoulujen opetussuunnitelmassa vahvasti vaikuttava ilmiöoppi-minen. Uuden lukudiplomin suunnittelussa haluttiin selvittää ja ottaa huomioon Kotkan alakoulujen opettajien mielipiteitä, toiveita ja tarpeita liittyen uuteen lukudiplomiin. Tarkoituksena oli, että uusi lukudiplomi tulisi mahdollisimman hyvin palvelemaan opettajien toiveita ja siten sitouttaisi ja innostaisi opettajia yhä enemmän kannustamaan ja tukemaan oppilaitaan suorittamaan lukudiplomia. Uuden lukudiplomin tarkoituksena olisi olla myös sellainen, että esimerkiksi uusien ilmiökirjalistojen ansiosta se tukisi myös yhä enemmän oppilaiden koulunkäyntiä ja opettajien olisi helppo ottaa se myös osaksi opetustaan.

Opettajien toiveiden, mielipiteiden ja tarpeiden selvittämiseksi tehtiin sähköinen Webropol-kysely, joka lähetettiin kaikille Kotkan alakoulujen opettajille. Kyselytutkimus oli luonteeltaan pääosin kvalitatiivinen. Tämä näkyi siinä, että kyselyssä oli paljon kvalitatiivista puolta ilmentäviä avoimia kysymyksiä. Kvalitatiivisuutta korosti myös se, että tärkeintä oli vastausten sisältö eikä vastausten määrä. Tästä syystä ei muodostunut ongelmaksi, että vastauksia saatiin vain kahdeksalta opettajalta. Kaikki kahdeksan vastaajaa olivat selkeästi kiinnostuneita tutkimusaiheesta ja kokivat sen tärkeäksi. Kyselyyn saatiin laajoja vastauksia, joista kävi ilmi opettajien näkökulma tutkittavaan asiaan. Vastausten pohjalta oli helppo lähteä rakentamaan uuden lukudiplomin suunnitelmaa. Opinnäytetyön tuloksena syntyvää lukudiplomin suunnitelmaa tulee jatkossa hyödyntämään Kotkan pääkirjaston yhteyshenkilö, joka alkaa suunnitelman pohjalta rakentamaan varsinaista lukudiplomia.

Avainsanat: ilmiöpohjainen lukudiplomi, lukemaan innostaminen, kirjavinkkaus, alakoulut, pelillistäminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business and Culture

Degree programme: Library and Information Services

Author/s: Roosa Väisänen

Title of thesis: A reading diploma that supports a phenomenon-based learning for Kotka elementary schools

Supervisor(s): Sari Mäkinen-Laitila

Year: 2020

Number of pages: 78

Number of appendices: 1

The thesis was commissioned by the Kotka public library. There was a need for a new reading diploma because the one they were using started to become out of date. The aim of the thesis was to plan a new reading diploma, which could support phenomenon-based learning, part of the elementary schools' curriculum. There was a will to take the teachers' opinions and wishes into account, so that the new reading diploma would meet their wishes and needs as well as possible. The aim of the new reading diploma was to better support pupils' schooling and to be easy for teachers to include in their teaching.

To study the teachers' wishes, opinions and needs, a Webropol survey was conducted. It was sent to all the teachers at the Kotka elementary schools. The survey was mainly qualitative. Qualitativity was reflected by the fact that there were a lot of open-ended questions in the survey, and the focus was on the content of answers instead of their number. This is why it did not matter that only eight teachers' responses were received. All the eight respondents seemed to be interested in the subject of the thesis and found it important. This is reflected by the answers, and even though there were not many of them, the answers received were extensive and can easily be regarded as teachers' perspective on the subject.

Keywords: phenomenon-based reading diploma, encouraging reading, book tips, elementary schools, gamification

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
1 JOHDANTO.....	7
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	8
2.1 Kotkan kirjastot.....	8
2.2 Kotkan alakoulut.....	9
2.3 Alakoulujen opetussuunnitelma.....	10
2.3.1 Opetussuunnitelman tukeminen lukudiplomissa.....	12
2.3.2 Ilmiöoppiminen.....	16
3 LUKEMAAN INNOSTAMINEN.....	18
3.1 Lukudiplomi.....	18
3.2 Pelillisuus.....	20
3.3 Kirjavinkkaus.....	21
4 ERILAISIA LUKUDIPLOMEJA.....	24
4.1 Kotkassa tällä hetkellä käytössä olevat lukudiplomit.....	24
4.1.1 Villi-Rilli-lukudiplomi.....	24
4.1.2 Hakalan koulun lukudiplomi.....	25
4.2 Muita lukudiplomeja.....	27
4.2.1 Vaarallinen lukudiplomi.....	27
4.2.2 Kunnari.....	29
4.2.3 Helmet-lukudiplomi.....	30
4.2.4 Oulun lukudiplomi.....	32
4.2.5 Lukuliekki-diplomi.....	33
5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA SEN SOVELTAMINEN TÄSSÄ OPINNÄYTETYÖSSÄ.....	37
5.1 Kvalitatiivisuus ja kvantitatiivisuus tässä opinnäytetyössä.....	37
5.2 Aineiston keruumenetelmä.....	38
5.3 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuseettiset kysymykset.....	39

6	KYSELYN TULOKSET JA TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN.....	42
6.1	Tulokset	42
6.1.1	Taustatiedot	42
6.1.2	Uuden lukudiplomin sisällöt ja rakenne	46
6.1.3	Lukudiplomiin liittyvät tehtävät	52
6.1.4	Tiedottaminen	55
6.1.5	Muu lukudiplomiin liittyvä toiminta	57
6.2	Uuden lukudiplomin sisällöt ja kehitysideat	59
7	POHDINTA	65
	LÄHTEET	67
	LIITTEET	73

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Lukudiplomin hyödyllisyys.....	45
Kuvio 2. Kirjallisuuden genret	48
Kuvio 3. Lukudiplomikirjavinkkauksen luokka-asteet	56
Taulukko 1. Kirjallisuuden genret, vastaajamäärät.....	48
Taulukko 2. Lukudiplomikirjavinkkauksen luokka-asteet, vastaajamäärät	56

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella Kotkan alakouluille uusi lukudiplomi, jossa on huomioitu uudessa opintosuunnitelmassa vahvasti vaikuttava ilmiöpohjaisuus. Aihe tuli Kotkan pääkirjastolta Kotkan pääkirjaston lasten- ja nuortenpalvelujen esimieheltä Markku Kestiltä. Kesti kertoi, että heillä on ollut suunnitelmissa saada tehtyä Kotkaan uusi lukudiplomi, kun tällä hetkellä käytössä oleva Villi-Rilli on käynyt jo kirjailistoiltaan ja muutenkin melko vanhaksi. Kesti oli myös saanut yhteydenoton alakoulun opettajalta, joka oli kysellyt, josko kirjasto voisi auttaa heitä kokoamaan kirjailistoja eri ilmiöihin liittyen. Uudessa opetussuunnitelmassa, joka on otettu käyttöön alakouluissa vuonna 2016 on myös nostettu esille ilmiöoppiminen (Opetushallitus 2018). Kirjastoammattilaisilta löytyy tietämystä kirjallisuudesta, joten opettaja oli kysynyt, josko tässä voisi tehdä yhteistyötä kirjaston kanssa. Tästä lähti ajatus, että kun ollaan muutenkin uudistamassa lukudiplomia, niin voisiko nämä ilmiö-kirjailijat ottaa myös osaksi sitä. Samalla lukudiplomi tukisi myös enemmän koulun opetussuunnitelmaa, ja opettajat olisivat ehkä sitoutuneempia käyttämään sitä ja tukemaan sen suorittamista myös koulussa.

Aihe on ajankohtainen ja tukee valtakunnallista opetussuunnitelmaa. Tämä on seikka, joka voi lisätä sen käyttöä myös koulujen kautta. Opinnäytetyönä tehtävässä lukudiplomin suunnitelmassa otetaan myös huomioon opettajien toiveita esimerkiksi eri ilmiöistä ja he pääsevät vaikuttamaan siihen, millainen uudesta lukudiplomista rakentuu. Tämä lisää varmasti myös lukudiplomin käyttöä koulujen puolesta ja sitouttaa opettajia paremmin siihen, kun he ovat myös itse päässeet osallistumaan suunnitteluprosessiin ja heidän toiveitaan on kuunneltu.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Kotkan kirjastot

Kotkassa toimii kolme kirjastoa, Kotkan pääkirjasto, Karhulan kirjasto ja Karhuvuoren kirjasto. Lisäksi Kotkassa on oma kirjastoauto Ilona, joka kiertää myös Pyhtään alueella. Kotkan kirjastot ovat osa Kyyti-kirjastoja, joihin kuuluvat myös Haminan, Iitin, Kouvolan, Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden kirjastot. Kyyti-kirjastoilla on yhteinen kirjastojärjestelmä ja sama kirjastokortti käy kaikissa kirjastoissa. Tämä mahdollistaa sen, että asiakkailta on käytössä yli miljoonan niteen monipuolinen kokonaisuus. (Kotka.fi. Kirjastot, [viitattu 3.3.2020].)

Pääkirjasto toimii vuonna 1977 valmistuneessa kirjastorakennuksessa ja se on suurin Kotkan kirjastoista. Rakennuksen pinta-ala on 6000 m², josta 4500 m² on kirjaston tiloja. Samassa rakennuksessa on myös Kotkan seudun musiikkiopiston tiloja, sekä Kotkan arkiston tiloja. (Kotka.fi. Pääkirjasto, [viitattu 3.3.2020].) Kirjasto toimii Kotkansaarella, Kotkan keskustassa. Vakituksia työntekijöitä pääkirjastossa on 24, joista 4 työskentelee lasten- ja nuortenosastolla: lasten ja nuorten, sekä kirjastoautopalveluiden palveluesimies, yksi kirjastonhoitaja ja kaksi kirjastovirkailijaa. (Kirjastot.fi. Kotkan pääkirjasto, [viitattu 3.3.2020].)

Karhulan kirjasto on esteetön lähikirjasto Karhulan kanjonin laidalla. Kirjasto on toiminut vuoden 2018 maaliskuusta lähtien väliaikaisesti väistötiloissa. (Kotka.fi. Karhulan kirjasto, [viitattu 3.3.2020].) Karhulan kirjastossa työskentelee vakituisesti kuusi henkilöä, joista kaksi kuuluu Kotkan ja Karhulan kirjaston yhteiseen lasten ja nuorten tiimiin. Heistä toinen on kirjastovirkailija ja toinen kirjastonhoitaja. (Kirjastot.fi. Karhulan kirjasto, [viitattu 3.3.2020].)

Karhuvuoren kirjasto toimii samassa rakennuksessa Karhuvuoren yläkoulun kanssa. Samassa rakennuksessa on myös nuorisotila Welho, joka on aivan kirjaston yhteydessä. Kirjasto aloitti toiminnan uusissa ja nykyisissä tiloissaan vuonna 2016 (Kotkan kirjastoissa lähes 2020). Kooltaan Karhuvuoren kirjasto on Kotkan kirjastoista pienin, siellä työskentelee vakituisesti kaksi henkilöä, joista toinen tekee

osittain töitä myös pääkirjaston puolella. Karhuvuoren kirjasto toimii palveluaikojen ulkopuolella myös omatoimikirjastona (Kotka.fi. Karhuvuoren kirjasto, [viitattu 3.3.2020]).

Kiinteiden kirjastojen lisäksi Kotkassa kiertää myös vuonna 2008 käyttöön otettu kirjastoauto Ilona. Ilona kiertää viitenä päivänä viikossa, kahdessa vuorossa, yhteensä 82 pysäkillä. Pysäkeistä 17 on päiväkodeilla ja 12 kouluilla ja ne sijoittuvat aamukierrosten varrelle. (Kotka.fi. Kirjastoauto Ilona, [viitattu 3.3.2020].) Kirjastoauto Ilonassa työskentelee vakituisesti kolme henkilöä (Kirjastot.fi. Kirjastoauto Ilona, [viitattu 3.3.2020]).

Yhteensä Kotkan kirjastoissa työskentelee siis 35 vakituista työntekijää, joista lasten ja nuorten tiimiin kuuluu kuusi henkilöä. Näiden lisäksi lasten ja nuorten palveluiden parissa osittain työskentelee myös pääkirjaston pedagoginen informaattikko, sekä Karhulan kirjastossa muun kirjastotyöntyön ohessa Kymin Mammana työskentelevä kirjastovirkailija, joka pitää lapsille satutunteja. Kymin Mamma on Karhulan kirjastossa ideoitu karhuhahmo, joka pitää lapsille satutunteja.

2.2 Kotkan alakoulut

Aittakorven, Kyminkartanon, Otsolan, Rauhalan ja Ruonalan koulut ovat keskisuuria kouluja, joissa jokaisessa on reilu 200 oppilasta. Opettajia näissä kouluissa on yhteensä 87. Otsolan ja Aittakorven kouluista löytyy dysfasiaopetuksen pienryhmiä ja Rauhalan koulussa on panostettu musiikinopetukseen musiikkiluokkien muodossa. (Aittakorven koulu, [viitattu 5.3.2020]; Aittakorven koulu. Opettajat ja luokat, [viitattu 5.3.2020]; Kyminkartanon koulu, [viitattu 5.3.2020]; Kyminkartanon koulu. Yhteystiedot, [viitattu 5.3.2020]; Otsolan koulu, [viitattu 5.3.2020]; Otsolan koulu. Opettajat, [viitattu 5.3.2020]; Rauhalan koulu, [viitattu 5.3.2020]; Rauhalan koulu. Yhteystiedot, [viitattu 5.3.2020]; Ruonalan koulu, [viitattu 5.3.2020]; Ruonalan koulu. Opettajat, [viitattu 5.3.2020].)

Hakalan, Hovinsaaren, Korkeakosken, Pihkoon ja Tavastilan koulut ovat pienempiä alle 200 oppilaan kouluja. Opettajia näissä kouluissa on yhteensä 54. Hakalan

koulu toimii vielä toistaiseksi omana yksikkönään, mutta vuonna 2019 Kotkan kaupunki on tehnyt päätöksen, että Hakalan ja Rauhalan koulut tullaan yhdistämään. Vuonna 2020 on aloitettu uuden koulurakennuksen suunnitteluprojekti. (Hakalan koulu. Historia, [viitattu 5.3.2020]). Hakalan koulu on kotkan kouluista ainut, jolta löytyy netistä käytössä ollut oma lukudiplomi (Hakalan koulu. Lukudiplomi, [viitattu 5.3.2020]). Hovinsaaren koulussa on perusopetuksen lisäksi myös valmistavaa esi- ja perusopetusta ja koulusta löytyy 35 oppilasta, jotka tarvitsevat tehostetun tuen perusopetusta. (Hovinsaaren koulu. 1 Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut, [viitattu 5.3.2020].)

Suurempia kouluja Kotkassa ovat Langinkosken, Mussalon, sekä Kotkansaaren koulu, joissa kaikissa on yli 300 oppilasta. Näistä kouluista löytyy 66 opettajaa, jotka työskentelevät luokka-asteiden 1–6 parissa. Langinkosken koulu aloitti toiminnan uusissa yhtenäiskoulun tiloissa tammikuussa 2020. Nykyään koulun tiloissa opiskelee oppilaita kaikilta peruskoulun luokka-asteilta. (Langinkosken koulu, [viitattu 5.3.2020].) Mussalon koulussa annetaan perusopetuksen lisäksi erityisopetusta pienryhmissä esiopetuksesta yhdeksänteen luokkaan (Mussalon koulu, [viitattu 5.3.2020]). Kotkansaaren koulu toimii kahdessa toimipisteessä, joista Haukkavuoren koulu on se, jossa opiskelevat vuosiluokat 1–5. Koulussa opiskelee myös oppilaita, jotka tarvitsevat erityistä tukea pienryhmissä. Lisäksi koululta löytyy musiikki- luokat luokka-asteilta 3–5 ja kaksikielinen opetus, jossa kohdekielenä on englanti. (Haukkavuoren koulu. Meidän koulumme, [viitattu 5.3.2020].)

2.3 Alakoulujen opetussuunnitelma

Uusi perusopetuksen opetussuunnitelma on otettu käyttöön kaikissa kouluissa vuosiluokilla 1–6 1.8.2016. Opetussuunnitelma on tarkoitus olla elävä ja joustava tuki opetukseen ja paikallisia opetussuunnitelmia voidaan tarkentaa myöhemmin. Suuri osa opetussuunnitelmasta muodostuu eri oppiaineiden tavoitteista ja sisällöistä, peilaten niitä arvoperustaan, oppimiskäsityksiin ja toimintakulttuurin linjauksiin. Opetussuunnitelman on tarkoitus mahdollistaa laadukkaampi oppimisprosessi ja tulosten paraneminen. Uuden opetussuunnitelman on tarkoitus pitää oppilaiden

tulokset hyvinä niin kansallisesti, kuin kansainvälisessä vertailussa sekä lisätä oppilaiden mielenkiintoa ja motivaatiota oppimiseen. Keskeisessä osassa uutta opetussuunnitelmaa on lisätä lasten itseohjautuvuutta ja mahdollistaa jokaiselle onnistumisen kokemuksia. Lapsille opetetaan vastuun ottamista opinnoistaan. Heidät laitetaan esimerkiksi määrittämään itselleen tavoitteita, ratkaisemaan ongelmia ja arvioimaan omaa oppimistaan peilaten sitä asettamiinsa tavoitteisiin. Pohjana oppimiselle toimivat oppilaan kiinnostuksen kohteet, vuorovaikutus muiden kanssa, sekä omat kokemukset. Opettaja toimii prosessissa ohjaajana elinikäisen oppimisen polulla, huomioiden jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet ja oppimisentavat. (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020].)

Opetussuunnitelma perustuu yhä eri oppiaineisiin, joita on voitu paikallisissa opetussuunnitelmissa täydentää esimerkiksi monesta aineesta muodostuvilla valinnaisilla oppiainekokonaisuuksilla. Näillä valinnaisilla aineilla pystytään parantamaan oppiaineiden välistä yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa, sekä esimerkiksi draamaopinnoissa. Valinnaisaineiden aloitusajankohtaa on aikaisitettu ja oppiaineiden sisältöjä on uudistettu niin, että ne vastaavat nykyajan vaatimukseen. Esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologian taitojen kehittäminen on koettu tärkeäksi ja sen harjoittamista osana kaikkia opintoja on parannettu. Myös hyvinvointi ja arjenhallinta näkyvät vahvasti opetuksessa. (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020].)

Uudessa opetussuunnitelmassa tärkeään asemaan on nostettu laaja-alainen osaaminen. Opiskelu, työelämä ja aktiivinen kansalaisuus vaativat kaikki eri tieto- ja taitoaineiden hallintaa, sekä kykyä yhdistää ja hyödyntää niistä saatua osaamista. Kyky ajatella ja oppia, vuorovaikutus ja ilmaisutaidot ja monilukutaito, joka on kykyä tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä, kuuluvat kaikki laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin. Myös arjen taidot ja kyky huolehtia itsestään kuuluvat sen tavoitteisiin. Kulttuuriset taidot, tieto- ja viestintäteknologian hallitseminen, työelämätaidot, yrittäjyys, osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä kehityksen ymmärtäminen kuuluvat myös kaikki laaja-alaisen oppimisen tavoitteisiin. Koulut voivat paikallisesti omissa

paikallisissa opetussuunnitelmissaan täsmentää näitä tavoitteita painotustensa mukaan. (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020].)

Uudessa opetussuunnitelmassa koulu nähdään oppivana yhteisönä, jossa yhdessä oppimiselle on hyvät edellytykset. Vuorovaikutus ja monipuoliset työskentelymenetelmät korostuvat opetuksessa, esimerkiksi erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä hyödynnetään suunnitelmallisesti opetuksessa. Työtavat ovat sellaisia, että ne antavat tilaa kokeilla, tutkia, liikkua ja leikkiä. Toiminnallisuus on tärkeää. Nyky-yhteiskunnassa myös väestön kulttuurinen moninaisuus on lisääntynyt huomasti ja se nähdään koulujen keskeisenä kehittämisen periaatteena, kuten myös monikielisyys. Kehittämistä ohjaavat myös demokratian ja osallisuuden edistämisen tavoitteet, kuten myös yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon tavoitteet. (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020].)

Uudessa opetussuunnitelmassa on tuotu opiskelua yhä enemmän myös luokkahuoneiden ulkopuolelle ja erilaisille alustoille. Oppimista voi tapahtua esimerkiksi metsässä liikkumalla, tai vaikka museossa, tai kirjastossa. Oppimisessa hyödynnetään myös yhä enemmän erilaisia pelejä ja muita virtuaalisia oppimisalustoja. Oppilaiden mielipiteitä ja kiinnostuksen kohteita pyritään myös ottamaan huomioon oppimisalustoja valittaessa. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö opiskelussa myös kehittää lasten tulevaisuudessa tarvitsemia taitoja. (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020].)

Uuden opetussuunnitelman mukaisesti jokaisella luokalla on vuosittain vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus. Tämä tarkoittaa sitä, että toteutetaan projekti, tai jakso, jostain teemasta yhdistellen opiskelussa eri oppiaineiden sisältöjä ja käsitellään aihetta monen eri oppiaineen näkökulmasta. (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020].)

2.3.1 Opetussuunnitelman tukeminen lukudiplomissa

Kotkaan suunniteltavassa uudessa lukudiplomissa voidaan monella tavalla pyrkiä tukemaan uuden opetussuunnitelman tavoitteita. Edistääkseen tasa-arvoa täytyy

lukudiplomista löytyä laaja valikoima kirjoja eri aiheista, jotta jokaiselle löytyy jotain mielenkiintoista. Tasa-arvon tukemiseksi kirjallistalle voisi olla hyvä ottaa myös runsaasti eri tasoisia kirjoja, joihin niiden haastavuus on merkitty esimerkiksi asteikolla 1–3, jotta jokainen lukija löytää helposti itselleen sopivan haastavaa luettavaa. Tasa-arvoa ja ymmärrystä tukisi myös monikulttuurisuuden esiin tuominen teoksissa, esimerkiksi nostamalla monikulttuurisuus yhdeksi ilmiöksi.

Uudessa opetussuunnitelmassa on keskeisessä osassa se, että oppilaat kokevat opiskelun merkitykselliseksi ja saavat onnistumisen kokemuksia (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020]). Lukudiplomissa on selkeä tavoite ja sen saavuttaminen tuottaa onnistumisen kokemuksen. Lukudiplomissa tämä taataan varsinkin sillä, että kirjoja on runsaasti ja eri tasoisia, jotta jokainen löytää itselleen sopivaa innostavaa luettavaa. Onnistumisen kokemuksen saavuttamiseen vaikuttaa myös se, millaisia tehtäviä lukudiplomissa on. Pääasiassa lukudiplomin tehtävänä on kannustaa ja innostaa lapsia lukemaan, joten tehtävien ei kannata olla liian vaikeita. Liian vaikeat tehtävät voivat pahimmillaan tyrehtyttää koko lukuinnon ja saada lapsen keskeyttämään lukudiplomin suorittamisen. Merkityksellisyyttä lisää myös se, että kun uudessa lukudiplomissa otetaan mukaan ilmiöt, liittyvät luetut kirjat, tai ainakin osa niistä johonkin tiettyyn oppimiskokonaisuuteen, eivätkä ne ole pelkkiä irrallisia palasia.

Uudessa opetussuunnitelmassa halutaan myös tukea oppilaiden tieto- ja viestintätaitojen kehittymistä sille tasolle mitä nykyajan teknologisoitunut maailma vaatii. Tämä tavoite pyritään saavuttamaan esimerkiksi lisäämällä eri teknologioiden ja erilaisten alustojen käyttöä opiskelussa. (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020].) Lukudiplomissa voidaan tukea oppilaiden tieto- ja viestintätaitojen kehittymistä ottamalla lukudiplomiin mukaan fyysisten kirjojen lisäksi myös e-kirjat ja e-äänikirjat. Tavoitetta voidaan hyvin tukea myös tehtävissä. Tehtävänä voi esimerkiksi olla kirjatrilierin kuvaaminen.

Lukudiplomissa otetaan huomioon jokaisen yksilölliset tarpeet tarjoamalla mahdollisimman laaja valikoima eri tasoista kirjallisuutta, jossa taso on myös merkattu selkeästi, jotta lapsen on helppo löytää itselleen sopivan tuntuinen taso. Uudessa opetussuunnitelmassa oppilaita kannustetaan aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen (Opetushallitus. Mitä opetussuunnitelman perusteissa 2018). Heitä ohjataan

esimerkiksi asettamaan itselleen tavoitteita ja seuraamaan niiden edistymistä (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020]). Lukudiplomista voidaan tehdä mahdollisesti vielä kannustavampi, pelillistetympi ja omaa tavoitteiden asettamista mahdollistava tarjoamalla oppilaille mahdollisuus suorittaa siitä useita eri tasoja. Lukudiplomissa voi olla mahdollisuus suorittaa esimerkiksi kolme-neljä eri tasoa/ vuosi riippuen luettujen kirjojen määrästä. Näin oppilas voi asettaa itselleen sopivan tuntuksen ja kannustavan haasteen/ tavoitteen. Osa oppilaista on jo valmiiksi kokeneempia ja innostuneempia lukijoita ja osa on puolestaan vasta ottamassa ensiaskeleita lukuharrastuksessaan. Eri tasot varmistavat, että jokaiselle eri tasoiselle lukijalle löytyy oma kannustava ja sopivasti haastava tavoite. Oppilaan on helppoa seurata tavoitteensa edistymistä, kun kaikki luetut kirjat merkataan lukudiplomivihkoon/ -lomakkeelle. Myös koko luokan edistymistä yhteisesti voidaan seurata jotenkin, esimerkiksi luokan seinälle laitettavalla lukumittalla. Alemmilla luokilla oppilaita kannustava tapa voi esimerkiksi olla lukutoukan/ -puun kasvattaminen luokan seinälle.

Lukudiplomi tukee oppilasta ottamaan myös vastuuta opiskelustaan, sillä sen suorittaminen on oma-aloitteista ja vapaaehtoista, ja kaikki suoritettavat lukudiplomit ovat suorittajansa näköisiä. Jokainen on saanut itse valita kiinnostuksensa mukaan luettavat kirjat, sekä suoritettavat tehtävät. Uudessa opetussuunnitelmassa halutaan hyödyntää monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020]). Lukudiplomissa tätä voidaan tukea hyvin esimerkiksi tehtäväosuudessa. Tehtävien avulla voidaan tutustuttaa oppilaita esimerkiksi erilaisten esitysalustojen käyttöön. Tehtävänä voi olla esimerkiksi esityksen tuottaminen kirjan juonesta, vaikka Prezin, Geniallyn, tai Power-Pointin avulla.

Uudessa opetussuunnitelmassa on haluttu panostaa myös siihen, että arviointi olisi jatkuvaa ja vuorovaikutteista (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020]). Lukudiplomissa tämä toteutuu, kun oppilas tekee kirjan luettuaan, tai jo kirjaa lukiessaan, tekee kirjaan liittyvän tehtävän ja opettaja arvioi tehtävän heti ja voi keskustella oppilaan kanssa lukukokemuksesta ja tehtävästä. Arviointiin liittyen uudessa opetussuunnitelmassa on painotettu myös sitä,

että oppilaat kehittävät itse- ja vertaisarviointitaitojaan. Lukudiplomissa tätä pääsee harjoittelemaan, kun oppilas esimerkiksi arvioi kaikki lukemansa kirjat.

Kodin ja koulun välinen yhteistyö on nostettu opetussuunnitelmassa myös tärkeäksi elementiksi (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020]). Kodin ja koulun yhteistyö on hyvä toimia myös lukudiplomia suoritettaessa ja siksi voisikin olla hyvä, jos kirjastolta menisi esimerkiksi vanhempainiltaan työntekijä kertomaan lukudiplomista. Tämä olisi ihanteellisinta tehdä jo heti ensimmäisellä luokalla, jotta kodit saataisiin heti lasten koulupolun alkumetreillä tietoisiksi lukudiplomin olemassaolosta.

Uudessa opetussuunnitelmassa vaaditaan, että opetuksessa toteutetaan lukuvuodessa vähintään yksi projektikonaisuus, jossa oppilas pääsee yhdistelemään eri oppiaineista saamaansa osaamista. (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020].) Uudessa lukudiplomissa tätä on tarkoitus tulla tukemaan, kasaamalla lukudiplomiin opettajien toiveiden mukaan eri ilmiöistä kirjallistoja. Nämä kirjallistat mahdollistavat sen, että myös lukudiplomin suorittaminen voi edistää monialaisia opintoja.

Uuden opetussuunnitelman tavoitteena on kehittää oppiaineiden sisältöjen ohella laaja-alaista oppimista, joka tarkoittaa esimerkiksi monilukutaidon, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun, sekä tieto- ja viestintätekniiikan taitojen kehittämistä (Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat, [viitattu 5.3.2020]). Monilukutaidon kehittymistä voidaan lukudiplomin avulla kehittää esimerkiksi ottamalla myös elokuvia mukaan lukudiplomiin. Myös e- ja e-äänikirjojen mukana oleminen kehittävät monilukutaitoa. Kulttuurista osaamista, vuorovaikutustaitoja sekä ilmaisua voidaan lukudiplomin avulla vahvistaa esimerkiksi ottamalla mukaan erilaisia ilmaisua ja vuorovaikutusta tukevia tehtäviä ja käyttää esimerkiksi draaman keinoja tehtävien suorittamiseen. Monikulttuurisuutta voidaan tukea valitsemalla kirjallistoille eri maiden kirjailijoiden, sekä eri maihin ja kulttuureihin sijoittuvaa kirjallisuutta. Monikulttuurisuus voi olla myös yksi ilmiö, josta uuteen lukudiplomiin tulee kirjallista. Tieto- ja viestintätekniiikan taitoja kehitetään esimerkiksi sillä, että lukudiplomin tehtäviä on mahdollista suorittaa myös sähköisesti, eri teknologioita hyödyntäen, esimerkiksi videon kuvaaminen voisi olla tällainen tehtävä.

2.3.2 Ilmiöoppiminen

Ilmiöpohjainen oppiminen liittyy laajempien oppimiskokonaisuuksien hahmottamiseen ja opiskelu on usein projektimaista ja pidempi kestoisempaa, usean oppiaineen rajat ylittävää. Ilmiöpohjaisesta oppimisesta on alettu puhua uuden, alakouluissa vuonna 2016 käyttöön otetun opetussuunnitelman myötä. Uudessa opetussuunnitelmassa ilmiöpohjaisesta oppimisesta käytetään termiä monialaiset oppimiskokonaisuudet. Sisällöllisesti ilmiöpohjainen oppiminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet tarkoittavat suunnilleen samaa, molemmissa on kyse suurempien ilmiöiden hahmottamisesta teemallisina kokonaisuuksina, ilman oppiainerajoja. Maa-ilmä, jossa elämme, muodostuu erilaisista kokonaisuuksista, eikä tiukoista oppiainerajoista, joten opetuksessa on haluttu ottaa mukaan tällaisten ilmiöiden pohtiminen monen eri oppiaineen näkökulmasta. Opiskelu perustuu yhä eri oppiaineisiin mikä on hyvä, sillä näin lapsi ja nuori saa selkeästi hierarkkisesti jäsennettyä itselleen käsityksen asioista ja saa vahvan pohjan, jolle uusia asioita on helppo loogisessa järjestyksessä tuoda lisää. Kuitenkin on erittäin hyvä, että opiskelussa tuodaan myös silloin tällöin käsittelyyn suurempia ilmiöitä ja kokonaisuuksia, joita tarkastellaan useamman oppiaineen kautta ja näin saadaan arvokasta ja laajemman näkökulman omaavaa tietoa. Kyky ajatella ja toimia monialaisesti on erityisen tärkeää myös työelämässä ja tästäkin syystä monialaisuutta ja erilaista projektiopiskelua on alettu toteuttaa yhä enemmän kouluissa. (Cantell 2017.)

Ilmiöpohjainen opiskelu koetaan yleensä motivoivaksi, sillä opiskeltavat asiat eivät ole vain irrallisia tiedonmurusia, vaan lapsi ja nuori pystyy hahmottamaan tiedon konkreettisen hyödyn ja ymmärtämään laajemmin mihin kaikkeen uutta opittua asiaa voidaan hyödyntää. Oppilaat myös innostuvat ilmiöstä, kun he pääsevät itse vaikuttamaan tutkittaviin aiheisiin ja opiskelutapoihin. Opiskelutavat voivatkin olla hyvin monipuolisia ja yhdistellä monia eri työtapoja. Voidaan esimerkiksi tehdä videoblogia, järjestää tapahtuma, laatia oppimispäiväkirjoja yms. ilmiöoppiminen tapahtuu yleisimmin pari- tai ryhmätyönä, mikä koetaan usein myös motivoivammaksi. Siinä kehittyvät myös yhteistyö- ja kommunikointitaidot. (Cantell 2017.) Myös luku-diplomin suorittamisessa voidaan tukea yhteisöllisyyttä. Koko luokka voi esimerkiksi lukea lukudiplomikirjaa yhdessä. Opettaja voi esimerkiksi lukea sitä koko luokalle, tai luokka voi valita diplomilistalta kirjan, jonka kaikki luokan oppilaat lukevat ja

siitä keskustellaan ja sen parissa työskennellään yhdessä. Tämä saattaa olla oppilaille motivoivaa ja lisätä mielenkiintoa, kun kaveri on lukenut saman kirjan ja sen juonenkäänteistä ja hahmoista pääsee keskustelemaan ja jakamaan lukukokemuksen yhdessä kaverin kanssa.

Ilmiöoppiminen on vielä melko tuore asia ja opettajat tarvitsevat tukea ilmiölähtöiseen opiskeluun, sillä asia on vielä heillekin melko uusi. Kirjasto voi tukea omalta osaltaan opettajia ja uusi lukudiplomi tulee olemaan tästä yksi esimerkki.

3 LUKEMAAN INNOSTAMINEN

Lukemaan innostaminen on tärkeää. Vaikka suomalaisten lasten ja nuorten lukutaito on kansainvälisesti verrattuna hyvällä tasolla, on se kuitenkin laskenut selvästi siitä mitä sen on esimerkiksi vuonna 2000 ollut. Lukutaito on lapsen ja nuoren elämässä merkittävä taito, joka tarjoaa mahdollisuuden aktiiviseen osallistumiseen ja toimijuuteen. Lukemaan innostaminen ei ole vain yhden tahon vastuulla, vaan ideaalissa tilanteessa siitä ottavat kodin ja koulun lisäksi vastuuta kirjastot, sekä muut arjen yhteisöt joihin lapset ja nuoret kuuluvat. On tärkeää, että näiden yksiköiden välinen yhteistyö pelaa ja ne toimivat yhdessä innostaen lapsia lukemaan. (Ikonen, Innanen & Tikkanen 2015, 3.)

Pisa- ja Pirls-tutkimuksissa on tutkittu lasten lukutaitoa ja -motivaatiota. Vaikka tutkimusten mukaan suomalaisten lasten lukutaito on kansainvälisissä vertailuissa Singaporen, Hongkongin ja Venäjän rinnalla maailman parhaimmista, on lasten lukuinto ja motivaatio 10-vuotiailla 45 maan vertailussa toiseksi matalin. Esillä on myös ollut poikien heikompi lukutaito verrattuna tyttöihin. Pojat ovat keskimäärin puolitoista vuotta tyttöjä jäljessä lukutaidon kehityksessä. Tutkimuksista myös selviää, että maahanmuuttajalasten lukutaito on kantasuomalaisia heikommalla tasolla. Jotta opetussuunnitelmassa oleellisena osana oleva tasa-arvo saataisiin toteutumaan, on kaikkien oppilaiden lukutaidon kehittymistä tuettava ja innostettava heitä lukemaan, mutta erityistä huomiota on kiinnitettävä näihin ryhmiin, joille se on vaikeampaa. (Ikonen ym. 2015, 9.)

3.1 Lukudiplomi

Lukudiplomi on yksi menetelmä innostaa lapsia lukemaan. Se on myös kirjallisuuskasvatuksen menetelmä. Lukudiplomia suorittaessaan lapsen on kouluvuoden aikana tarkoitus lukea tietty määrä kirjoja. Useat koulut tukevat lukudiplomin suorittamista ja sitä suoritetaan kouluissa opettajan ohjauksella. Lukudiplomi on koulun ja kirjaston yhteistyönä toteuttamaa lasten lukemaan innostamista. Kirjaston henkilökunnan tehtävänä on rakentaa diplomiin luokka-asteille sopivia ja innostavia kirjastoja eri genreistä, sekä ylläpitää ja päivittää niitä. Koulun tehtävänä on valvoa ja

opastaa lapsia diplomin suorittamisessa. Vanhemmillakin on oma tärkeä tehtävä toimia kannustajina. (Seinäjoki.fi 2019.)

Lukudiplomin ei tarvitse olla yksinäistä suorittamista, vaan siitä voi tehdä myös yhteisöllistä monella tavalla. Esimerkiksi vanhemmat voivat lukea pienelle lapselle kirjan ääneen. Vastaavasti myös lapsi voi lukea kirjaa ääneen vanhemmilleen, tai sisaruksilleen, tai kodeissa voidaan yhdessä kuunnella esimerkiksi äänikirjaa. (Ikonen ym. 2015, 9.)

Lukudiplomin suorittamiseen innostamisessa palkitseminen on yksi hyvä keino. Kouluissa, tai esimerkiksi kirjastolla on hyvä järjestää palkitsemistilaisuus esimerkiksi lukuvuoden päätteeksi kaikille, jotka ovat lukuvuoden aikana suorittaneet lukudiplomin. Pienempää palkitsemista voi tapahtua myös esimerkiksi koulussa viikoittain, jos esimerkiksi valitaan luokasta ”viikon lukija”, sen perusteella kuka on kasvattanut lukumäärää viikon aikana eniten. (Ikonen ym. 2015, 9.)

Jotta lukudiplomista saataisiin mahdollisimman houkuttava ja innostava, tulee siinä olla mielenkiintoista, monipuolista ja nykyaikaista kirjallisuutta sisältävät kirjallistat sekä paljon monipuolisia, eri menetelmiä hyödyntäviä tehtäviä, joista oppilas voi valita mieluisensa. Kirja- ja tehtävälisteriä on myös syytä aika-ajoin päivittää, jotta ne pysyvät ajantasaisina ja niihin saadaan mukaan houkuttelevaa uutuukskirjallisuutta. Lukudiplomin on oltava myös rakenteeltaan toimiva ja visuaalisesti houkutteleva ja innostava. Yleensä kirjaston tehtävänä on laatia kirjallistat ja koulu laatii tehtävälisteriä. Nykyaikana on myös tärkeää ja ajan mukaista, että diplomit ovat myös sähköisessä muodossa. Diplomitehtävät voi esimerkiksi laittaa koulun verkko-oppimisympäristöön ja diplomin esimerkiksi kunnan koulujen yhteiseen sähköiseen diplomihuoneeseen. Jotta lukudiplomia saataisiin suorittamaan mahdollisimman moni, on myös erittäin tärkeää markkinoida sitä kunnolla. Koska lasten lukutaidon kehittymiselle ja lukuinnon lisäämiselle on erityisen tärkeää, että myös vanhemmat osallistuvat niiden kehittämiseen, on tärkeää informoida myös vanhempia lukudiplomista. Lukudiplomia voidaan mainostaa ja esitellä sekä jakaa lukudiplomimateriaaleja esimerkiksi kouluilla vanhempainiltojen yhteydessä. (Ikonen ym. 2015, 24.)

3.2 Pelillisuus

Pelillisuus on ominaisuus, jota voidaan hyödyntää myös lukemaan innostamisen keinoissa. Lukemisen ei tarvitse aina tapahtua fyysistä kirjaa lukemalla, vaan tarinoita voi löytää myös muualta, kuten peleistä. Monet pelit rakennetaan pelitarinan pohjalle ja sitten sitä saatetaan vielä jatkaa jatkotarinalla. Pelaaminen voi tapahtua yhtä hyvin niin lautapelien, kuin sähköisten pelien parissa. Pelit innostavat ja houkuttelevat lapsia. Pelien avulla lapsi pääsee sukeltamaan mm. kuvittamisen, lukemisen, kirjoittamisen, sekä suullisen ilmaisun maailmoihin. Aktiivisen pelaamisen on myös todettu korreloivan hyvien Pisa-tulosten kanssa. Pelaaminen ja pelillisuus ovat osa nykyajan koulunkäyntiä, ne ovat yksi nykyaikaisista pedagogisista menetelmistä. (Ikonen ym. 2015, 29.)

Pelillistämisen idea perustuu ajatukselle, että pelaaminen on hauskaa, joten kaikesta toiminnasta saadaan hauskaa ja mielekästä tekemällä siitä pelaamisen kaltaista. Pelillistämällä pyritään herättämään samanlaisia psykologisia vaikutuksia, kuin mitä pelaaminen tuottaa. Pelillistäminen pyrkii myös kannustamaan johonkin toimintaan, kuten oppimiseen, tai vaikka liikuntaan. Pelillistäminen on pelisuunnittelun tapainen prosessi. Pelillistämässä hyödynnetään pitkälti samoja osia kuin pelisuunnittelussa, esimerkiksi tavoitteita, pisteitä, palkintoja ja tarinallista kerrontaa. Pelisuunnittelulla ja pelillistämällä on kuitenkin myös suuri ero. Pelisuunnittelu pyrkii tekemään pelistä mahdollisimman hyvän. Pelillistäminen tavoittelee puolestaan lisäarvoa jollekin muulle toiminnalle, palvelulle, tai järjestelmälle ja pyrkii tekemään siitä motivoivamman. (Sjölund 2013, 115.)

Jos pelillistämässä halutaan kiinnittää huomiota erityisesti motivaation lisäämiseen, tulee miettiä mikä pelaamisesta tekee niin motivoivaa. Pelitutkimus on esimerkiksi näyttänyt, että pelien tuottamat osaamisen, onnistumisen, hallinnan kokemukset, jännitys ja sosiaalinen kanssakäyminen muiden kanssa ovat tekijöitä, jotka tekevät peleistä motivoivia. Pelillistämistä on hyödynnetty paljon esimerkiksi toiminnassa, jonka aloittamisen yksilö voi kokea hankalaksi esimerkiksi sen takia, että siitä saatavat hyödyt voidaan saavuttaa pitkällä aikavälillä, eikä palkkio toiminnasta olisi ilman pelillistämistä tällöin välttämättä välitön. Tällaista pitkäjänteisyyttä vaativaa toimintaa voi olla esimerkiksi opiskelu. (Sjölund 2013, 116.) Myös lukudiplomin suo-

rittaminen on laajempi kokonaisuus ja suurempi projekti, joka vaatii suorittajalta pitkäjänteisyyttä. Tämä on yksi syy, miksi lukudiplomin pelillisuus on erittäin perusteltua ja parantaa varmasti lasten ja nuorten motivaatiota suorittaa lukudiplomi.

Pelillistämisestä on tullut niin suosittua, että on saatettu tuudittautua ajatukseen, että kaikki mihin lisätään pelillisyyttä tekee toiminnasta automaattisesti mielekästä. Pitää kuitenkin muistaa, että eivät kaikki pelitkään ole kaikkien mielestä hyviä ja motivoivia. Monissa tilanteissa pelillisyyttä on käytetty hyödyksi esimerkiksi vain antamalla pisteitä jostain toiminnasta, jota palvelunkehittäjä pitää hyödyllisenä. Tutkimus on kuitenkin näyttänyt, ettei tällainen toiminta välttämättä pitkällä tähtäimellä lisää toimintaan merkityksellisyttä. Tällaisissa tapauksissa pelillisuus jää usein vain päälle liimatuksi pinnaksi, joka on lisätty palveluun, koska ajatus pelillistämisestä kuulostaa hyvältä, mutta sitten asiaa ei ole sen enempää viitsitty paneutua. Pelillistämisessä on nostettu ajatus, että pelillistämisestä pitäisi tehdä kokonaisvaltaisempaa, koko palvelun läpi kulkevaa suunnittelua. Tällaisessa ajatusmaailmassa käyttäjää ei palkittaisi joka välissä kaikista toimista, joita kehittäjä on pitänyt hyödyllisinä, vaan pelillistämällä pyritään lisäämään palvelun kokonaisvaltaista mielekkyyttä pidemmällä aikajänteellä. (Sjölund 2013, 117.)

3.3 Kirjavinkkaus

Kirjavinkkaus on yksi lukemaan innostamisen muodoista ja sitä voi tehdä monella eri tavalla. Keskiössä on kuitenkin kertoa juonesta ja henkilöistä kiinnostavasti ja koukuttavasti, mutta kuitenkin paljastamatta liikaa. Kirjavinkkauksessa voi esimerkiksi hyödyntää eri teknologioita ja ottaa mukaan esimerkiksi vinkkarivideoita ja kirjatrailereita. Kirjavinkkejä voi jakaa myös verkossa, jolloin niistä voivat hyötyä muutkin luokat ja koulut. Vinkkauksiin on hyvä ottaa mukaan myös tietokirjoja ja innostaa lukemaan myös niitä. (Ikonen ym. 2015, 27.)

Kirjavinkkarin ei aina tarvitse olla kirjaston työntekijä, vaan oppilaista voi myös valmentaa vinkkareita, jotka voivat vinkata suosikkikirjojaan kavereilleen. Tämä lisää myös yhteisöllisyyden kokemusta. Opettaja voi yhdessä kirjaston kanssa pitää oppilaille vinkkauskoulutuksen. Vinkkauskoulutukseen kuuluu koululla pidettävät

neljä oppituntia ja kirjaston järjestämät viisi toimintakertaa. Koulussa oppilaat perehdytetään vinkkaukseen ja annetaan heille erilaisia vinkkausmenetelmiä. He seuraavat myös kirjastonhoitajan pitämää vinkkausta ja arvioivat sen kiinnostavuutta. Vanhemmat oppilaat pääsevät myös suunnittelemaan vinkkauksen kummioppilaalle. Kun koulussa on käyty perusasiat läpi, on kirjaston vuoro järjestää seuraavat viisi kokoontumiskertaa. Ensimmäisellä kerralla jatketaan perehtymistä vinkkaukseen, vinkataan malliksi ja otetaan huomioon vanhempien oppilaiden valitsemat vinkkaustyylit, jolla he haluavat vinkata kummioppilailleen. Toisella kerralla oppilaat pääsevät valmistelemaan ja harjoittelemaan kummivinkkausta. Lopuilla tapaamiskerroilla on kummivinkkausta. (Ikonen ym. 2015, 28.)

Oppilaat voivat hyödyntää vinkkauksessa hyvin monenlaisia innostavia, nykyaikaisia menetelmiä ja vinkata voivat kaiken ikäiset koululaiset. 1–2.-luokilla oppilaat voivat ”vinkata” esimerkiksi lukemalla kirjoja ääneen perhekerhossa pienemmille lapsille. 3.-luokalla on vuorossa kaverivinkkaus, jossa oppilaat vinkkaavat joko nuoremmille tai vanhemmille oppilaille esimerkiksi julisteen, diaesityksen, rekvisiittakassin, tai vaikka draaman keinoja hyödyntäen. 3–5.-luokilla voidaan luokasta valita esimerkiksi kirjastoagentteja, jotka vinkkaavat suosikkikirjojaan luokkalaisilleen suullisesti tai vaikka kirjeitse. He voivat myös hyödyntää teknologiaa ja tuottaa esimerkiksi videovinkin. 6.-luokalla on kaverikirjavinkkausta, jossa oppilaat vinkkaavat mediaesitysten avulla nuoremmille oppilaille. Koululaisten tekemistä vinkeistä voidaan koota myös esimerkiksi kirjaston toimesta joulukalenteri, joka julkaistaan kirjaston verkkosivuilla päivä kerrallaan, joulukalenterina. Kun aikuiset vinkkaavat, on tärkeää olla roolimalli ja erityisen tärkeää olisi, että myös miespuoliset työntekijät osallistuisivat vinkkaukseen. Varsinkin nuorille pojille ja heidän lukuinnostuksensa lisäämiseksi tämä olisi tärkeää. (Ikonen ym. 2015, 29.)

Kummivinkkaus on hyvää lukemaan innostamista, sillä varsinkin nuoremmat oppilaat saattavat olla aivan innoissaan, kun vanhempi oppilas tulee vinkkaamaan heille suosikkikirjojaan. Lapset saattavat hyvin innostua jopa paljon enemmän siitä, että saman ikäinen kaveri vinkkaa heille suosikkikirjojaan, kuin siitä, että aikuinen tulee esittelemään kirjoja. Luokissa, joissa lukeminen ja lukudiplomin suorittaminen on otettu koko luokan yhteiseksi projektiksi ja on hyödynnetty yhteisöllisyyttä lisää-

viä menetelmiä, oppilaat ovat kokeneet diplomien suorittamisen paljon motivoivammaksi ja innostavammaksi ja ovat mielellään osallistuneet sen suorittamiseen (Ikonen ym. 2015, 28).

4 ERILAISIA LUKUDIPLOMEJA

4.1 Kotkassa tällä hetkellä käytössä olevat lukudiplomit

Opinnäytetyöhön tehdyn alustavan tiedonhaun mukaan Kotkassa on aikaisemmin ollut käytössä kaksi lukudiplomia. Toinen lukudiplomeista Villi-Rilli-lukudiplomi, on tarkoitettu käyttöön koko Kotkan alueelle. Toisesta lukudiplomista Kotkan alueella löytyi tietoja Hakalan koulun Pedanet-sivuilta. Muita mahdollisesti Kotkassa tällä hetkellä käytössä olevia lukudiplomeja kartoitettiin vielä Kotkan alakoulujen opettajille lähetettävällä kyselylomakkeella.

4.1.1 Villi-Rilli-lukudiplomi

Kotkassa on tähän mennessä ollut käytössä Villi-Rilli-lukudiplomi. Lukudiplomin tavoitteena on ollut saada lapset innostumaan lukemisesta, vahvistaa lukutaitoa ja antaa heille elämyksiä. Lukudiplomi on laadittu 1.–6.-luokkalaisille. Lukudiplomi on jaettu niin, että jokaiselle luokka-asteelle on oma diplomikirjalistansa. Lukudiplomin kirjat on pyritty valitsemaan niin, että valinnanvaraa on paljon. Diplomilistalla on myös sarjoja, joista voi lukea minkä vain osan. Diplomia ei kuitenkaan ole tarkoitus suorittaa lukemalla pelkästään yhden sarjan kirjoja. (Ohjeita, [viitattu 26.8.2020].) Listojen kirjat on myös merkitty vaikeusasteen mukaan kolmeen tasoon, iiseihin, taviksiin ja koviksiin (Kotkan lukudiplomit, [viitattu 8.3.2020]).

Ensimmäisen luokan kirjalista on jaoteltu kuvakirjoihin, tavutettuihin, helppolukuisiin ja runoihin. Lisäksi on laitettu vaihtoehtoisia sarjoja, joista voi valita luettavaa. (Eka-luokan kirjalista, [viitattu 8.3.2020].) Toisen luokan jaottelu on muuten sama, mutta tavutettujen tilalle on tullut sadut (Tokaluokan kirjalista, [viitattu 8.3.2020]). Kolmannella luokalla kuvakirjat ovat jääneet kokonaan pois ja satujen tilalle on uudeksi ryhmäksi tullut lastenromaanit niminen ryhmä (Kolmannen luokan kirjalista, [viitattu 8.3.2020]). Neljännellä, viidennellä ja kuudennella luokalla diplomilistoista löytyy vain kolme ryhmää, nimeämätön ryhmä nuorten kaunokirjallisuutta, runoryhmä ja

sarjaryhmä, josta löytyy lukudiplomiin käyviä muita sarjoja (Neljännen luokan kirjalista, [viitattu 8.3.2020]; Viidennen luokan kirjalista, [viitattu 8.3.2020]; Kuudennen luokan kirjalista, [viitattu 8.3.2020]).

Suoritus tapahtuu niin, että 1.–3.-luokilla luetaan kuusi kirjaa, joista yhden on oltava runokirja. Luokilla 4.–6. luettavien kirjojen määrä on noussut seitsemään ja myös niistä yhden on oltava runokirja. Jokaisesta luetusta kirjasta on tarkoitus tehdä yksi tehtävä ja saman tehtävän voi halutessaan tehdä useammasta kirjasta. Diplomissa on yhteensä yhdeksän tehtävää, joista voi valita. Tehtävistä neljä on kirjoitustehtäviä ja muut askartelu- ja piirustustehtäviä. Yhtenä tehtävänä voi myös esittää pantomiimin suosikkikohtauksestaan luokalle. (Tehtävät, [viitattu 8.3.2020].)

Villi-Rilli-diplomissa hyvää on kirjojen jakaminen kolmeen tasoon niiden haastavuuden perusteella. Se on ominaisuus, joka tukee tasa-arvoa ja ottaa huomioon eritasoisia lukijoita ja heidän tarpeitaan. Se on myös ominaisuus, joka voisi tulla mukaan myös uuteen lukudiplomiin. Kehitettävää löytyy erityisesti runovalikoiman lisäämisessä. Nyt esimerkiksi neljännen luokan listalta löytyi vain yksi valmis vaihtoehto ja kuudennen luokan listalla ei ollut annettu valmiita vaihtoehtoja ollenkaan. Lisäksi listaan voisi lisätä mukaan ainakin tietokirjat, sekä sarjakuvat. Villi-Rillin kirjalistat ovat myös melko vanhentuneita, ja ne kaipaavat uusia nykyaikaisia innostavia, laadukkaita lasten-/nuortenkirjoja listoilleen. Tehtävät ovat melko perinteisen kuuloisia ja suhteellisen yksinkertaisia. Niitä on myös melko vähän, eikä niissä ole hyödynnetty uusia teknologioita mitenkään. Tämä on seikka, jota uuteen lukudiplomiin ja sen tehtävälistoille olisi hyvä lisätä.

4.1.2 Hakalan koulun lukudiplomi

Hakalan koulun lukudiplomi on jaettu neljään tasoon: pronssi-, hopea-, kulta- ja timanttitasoon. Tasot on tarkoitus suorittaa eri vuosiluokilla ja niitä on myös mahdollista suorittaa useamman vuosiluokan aikana. Pronssitaso on tarkoitus suorittaa luokilla 1–2, hopeataso luokilla 2–4, kultataso luokilla 3–6 ja timanttitaso luokilla 4–6. Jokaisella tasolla on sekä vapaasti valittavia, että pakollisia kirjoja. Osan kirjoista voi kuunnella myös äänikirjoina. Kaikki, jotka ovat suorittaneet diplomin palkitaan

kunniakirjalla ja mahdollisuuksien mukaan pyritään juhlistamaan diplomien suorittamista muullakin tavoin. (Hakalan koulu. Lukudiplomi, [viitattu 8.3.2020].)

Pronssitason kirjalista muodostuu erilaisista helppolukuisista sarjoista, joista voi valita mieluisan osan, jonka haluaa lukea. Pakollisia sarjoja, joista jokaisesta tulee lukea yksi osa, on kuusi. Valinnaisia sarjoja on huomattavasti enemmän ja niistä valitaan kuusi itseä kiinnostavaa. Pronssitasoa varten luetaan siis yhteensä 12 kirjaa. (Hakalan koulu. Lukudiplomi. Pronssitaso, [viitattu 8.3.2020].)

Myös hopeatasoa varten luetaan 12 kirjaa ja pakollisia ryhmiä on kuusi, joista jokaisesta luetaan yksi. Myös tässä on kuitenkin sen verran valinnan varaa, että ryhmät koostuvat sarjoista tai eri kirjailijoiden teoksista, joista oppilas voi sitten itse valita mieluisia. Vapaasti valittaviin kirjoihin on otettu myös mukaan uudempia lasten kirjasarjoja. Paljon löytyy kuitenkin myös vanhempia lasten ja nuorten sarjoja. Mukaan on otettu vaihtoehdoksi myös yksi vapaavalintainen Lasten runokirja. (Hakalan koulu. Lukudiplomi. Hopeataso, [viitattu 8.3.2020].)

Kultatasolla luettujen kirjojen määrä on myös 12 ja pakollisia ryhmiä on kuusi, joista jokaisesta luetaan yksi kirja. Ryhmistä suurin osa on perinteisempiä ja vanhempia lasten kirjoja, mutta mukaan mahtuu myös muutamia uudempia lastenkirjallisuuden edustajia. Valinnaisten kirjojen listalla on alettu ottaa mukaan eri genrejä edustavia kirjoja, esimerkiksi jännitys, kauhu ja fantasia kirjoja. Mukana on myös harrastuksiin liittyviä kirjoja, sekä yhtenä vaihtoehtona myös tietokirjat. Runokirjat ovat myös mukana tällä listalla. (Hakalan koulu. Lukudiplomi. Kultataso, [viitattu 8.3.2020].)

Timanttitasolla luetaan totuttuun tapaan 12 kirjaa, kuusi pakollista ja kuusi vapaavalintaista. Kuusi pakollista kirjaa valitaan taas ryhmistä, joita on kuusi. Nyt pakollisten kirjojen listalla pääpaino on uudemmassa mielenkiintoisessa nuorten genrekirjallisuudessa. Pääpaino on fantasiakirjallisuudessa, jonka lisäksi listalta löytyy myös scifi-kirjallisuutta. Valinnaisten listalta löytyy enemmän myös vanhempia teoksia. Runokirjoja ei löydy kuin yksi ja tietokirjat ovat pudonneet kokonaan pois. (Hakalan koulu. Lukudiplomi. Timanttitaso, [viitattu 9.3.2020].)

Tässä diplomissa luettavien kirjojen määrä pysyi samana joka vuosi. Haastavuutta diplomisiin ei lisätty luettavien kirjojen määrää kasvattamalla, vaan valitsemalla luet-

tavien kirjojen listoille haastavampia kirjoja ja ottamalla uusia genrejä mukaan. Lukudiplomissa kirjat oli jaettu vain kahteen ryhmään pakollisiin ja vapaasti valittaviin ja eri genrejä ei ollut jaoteltu erikseen omiksi ryhmikseen. Lukudiplomi oli rakenteeltaan hyvin yksinkertainen ja selkeä, koska ryhmiä oli niin vähän. Selkeyttä lisäsi myös se, että luettavien kirjojen määrä pysyi joka vuosi samana. Tämä voi helpottaa ja madaltaa kynnystä suorittaa lukudiplomi, kun ensimmäisellä luokalla opitut suorituskäytännöt pysyvät samoina ja tuttuina jatkossakin. Toisaalta se, ettei esimerkiksi runoja ja tietokirjoja ollut nostettu omiksi ryhmikseen ja niiden lukeminen oli kokonaan vapaaehtoista, voi johtaa siihen, ettei niihin tartu kovin moni.

4.2 Muita lukudiplomeja

Tueksi ja ideoiden hakemiseksi tutkimuksessa on tutkittu Kotkassa tällä hetkellä käytössä olevien lukudiplomien lisäksi viittä muuta Suomessa käytössä olevaa lukudiplomia. Tutkittuihin lukudiplomeihin kuuluu kolmen eri kirjastokimpan: Vaara-kirjastot, Eepos-kirjastot ja Helmet-kirjastot lukudiplomeja sekä yksi valtakunnallinen lukudiplomi Kunnari ja Oulun oma lukudiplomi.

4.2.1 Vaarallinen lukudiplomi

Vaara-kirjastojen lukudiplomi on suunniteltu lukemaan innostamisen välineeksi erityisesti opettajille. Lukudiplomista on sama kirjalista aina kahdelle luokka-asteelle. Lisäksi löytyy omat diplomikirjalistat S2-oppilaille sekä mukautettu lista niille alakoulun oppilaille, joilla on lukemisen kanssa vaikeuksia. Kirjalistoilta löytyy kuvakirjoja, sarjakuvia, kertomakirjallisuutta, runoja ja runokuvakirjoja, tietokirjoja sekä maahanmuuttajien kotouttamista helpottavia teoksia. S2 oppilaille, sekä lukivaikeuksia omaaville oppilaille suunnatuissa lukudiplomeissa kirjat on jaoteltu niiden haastavuuden mukaan. Vaarallisesta lukudiplomista voi suorittaa kolme eri tasoa: lukudiplomin, lukutiplomin ja lukutripomin. (Vaarakirjastot. Vaarallinen lukudiplomi, [viitattu 9.3.2020].)

Vaara kirjastojen lukudiplomi materiaalista kaikki oleellinen on selkeästi koottu yhteen pakettiin. Siitä löytyy tunnuseläimellä varustettu kansi, jossa on perustiedot

diplomista ja sen suorittajasta, ohjeet, kirjalistat, suoritusmerkinnät kaikille kolmelle tasolle, sekä tehtävät. Tehtävät ovat monipuolisia. Niihin kuuluu kirjoitustehtäviä, kuten tekstiviestin kirjoittaminen kirjan henkilölle, sekä taiteellisempia kuvatehtäviä. Kuvatehtävissä pääsee esimerkiksi lavastamaan jonkin kirjan tapahtuman ja kuvaamaan sen. Jokaisesta kirjasta tehdään yksi tehtävä. Tehtävien lisäksi jokainen kirja arvioidaan asteikolla 0–3. Arviointi tapahtuu värittämällä kolmesta tassunkuvasta mielestään sopiva määrä. Ei yhtään tassua = en pitänyt ollenkaan, yksi tassu = pidin jonkin verran, kaksi tassua = ihan ok ja kolme tassua = pidin paljon. (Vaarakirjastot. Vaarallinen lukudiplomi, [viitattu 9.3.2020].)

Varsinaisen lukudiplomipaketti-materiaalin lisäksi lukudiplomin kylkeen on tuotettu myös kouluille julisteita, itse taiteltavia kirjanmerkkejä, paperinuket kaikista lukudiplomieläimistä, joista on luotu myös pienet henkilöhahmot kertomalla hieman niiden luonteesta sekä lukumitta, jonka voi laittaa vaikka luokan seinälle. Lukumittaan kirjoitetaan kaikki luetut kirjat. (Vaarakirjastot. Vaarallinen lukudiplomi, [viitattu 9.3.2020].)

Vaarallisessa lukudiplomissa hyvää oli se, että kaikesta tarpeellisesta diplomimateriaalista oli koottu yksi selkeä diplomipaketti, josta kaikki löytyy helposti samasta paikasta. Lukudiplomilistat olivat todella laajoja, yleisemmin listoilla oli 100–300 teosta ja runojakin löytyi joka listalta yli 30 kappaletta. Listat löytyivät Vaara-kirjastojen Finnasta, joka oli hyvä ratkaisu, koska samalla pystyi heti näkemään kirjan saatavuuden ja mahdollisesti vaikka varaamaan haluamansa teoksen. Lukudiplomissa oli myös runsaasti oheismateriaalia ja esimerkiksi paperinuket innostavat varmasti varsinkin nuorimpia lukudiplomin suorittajia. Niiden avulla saadaan myös tuotua lukudiplomia paremmin esille jo heti ensimmäisellä luokalla, esimerkiksi askartelemalla kuvaamataidontunnilla lukudiplomihahmoja. Luokkaan voitaisiin myös käydä kasvattamaan kirjamitta-hyllyä. Se voisi myös olla yksi vaihtoehto verrata luokkien välillä tilannetta ja innostaa oppilaita lukudiplomin suorittamiseen. Hyvää oli myös se, että kouluille mainostettiin esimerkiksi mahdollisuutta lukudiplomikirjojen vinkkaukseen sekä se, että diplomeja ei löytynyt suoraan verkosta, vaan ne saa kirjaston kautta. Näin kirjaston on helppo seurata lukudiplomin suorittaneiden määrää.

4.2.2 Kunnari

Kunnari on valtakunnallinen lukudiplomisivusto, jonka päivittämisestä vastaa Espoon kaupunginkirjasto yhdessä opettajien kanssa. Kirjatarjottimia voi hyödyntää esimerkiksi monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, sillä ne pohjautuvat kaikki eri teemoihin. Kunnari on jaettu neljään osaan niin, että yksi kirjatarjotin soveltuu alaluokilla kahdelle luokka-asteelle ja yläluokille on oma. (Haaro, Rikoniemi & Ylihärsilä, [viitattu 9.3.2020].)

Tehtävät on suunniteltu eri tasoiksi ja ne ovat hyvin erityyppisiä, sillä ne on suunniteltu tukemaan myös monilukutaidon kehittymistä sekä mediakasvatusta. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen tekstikäsitelmään. Tekstit voivat olla sanallisia, kuvallisia, auditiivisia, numeerisia ja symboleihin perustuvia. Monipuolisten tehtäviensä lisäksi Kunnari tukee monilukutaidon kehittymistä sillä, että siihen on otettu mukaan myös elokuvat osaksi lukemista. Elokuviissa kuva, sana ja ääni muodostavat yhdessä tekstin, joka kertoo tarinan. (Haaro ym., [viitattu 9.3.2020].) Kunnarin elokuvatarjotin on tehty Koulukinon tarjonnan pohjalta. Elokuviin liittyvät tehtävät on muokattu Koulukinon oppimateriaalien pohjalta niin, että myös ne ovat kirjatehtävien lailla oppilaiden itsenäisesti tehtävissä. (Kunnari. Tavoitteet, [viitattu 9.3.2020].)

Kaikki kirjatarjottimet on jaettu useaan ryhmään. 1.–2.-luokkalaisten kirjatarjotin on esimerkiksi jaettu seitsemään ryhmään. Ryhmistä löytyy kirjoja, joissa seikkailevien henkilöiden erilaisuuden kirjo on suuri, tai jotka asuvat eri puolella maailmaa, tai vaikka avaruudessa. Ryhmistä löytyy huumoria, satuja, loruja, runoja, kuvakirjoja, tietokirjoja, sekä helppolukuisia kirjoja. (Kunnari. Tapiiri. Kirjat, [viitattu 9.3.2020].) 2.–3.-luokkalaisten ja 5.–6.-luokkalaisten kirjatarjottimilta löytyy kummastakin kymmenen ryhmää. Ryhmistä löytyy kirjallisuuden eri genrejä kuten huumori, jännitys, kauhu, scifit ja fantasia. Listoilta löytyy myös maailmankirjallisuuden klassikoita, vanhoja suomalaisia suosikkeja, sekä satuaarteita, runoja, sarjakuvia, sekä tietokirjoja. Kirjoissa aletaan ottaa mukaan myös esimerkiksi sydämenasiat ja kasvutarinat. (Kunnari. Kumi-Tarzan. Kirjat, [viitattu 9.3.2020]; Kunnari. Matilda. Kirjat, [viitattu 9.3.2020].)

7.–9.-luokkalaisten kirjatarjotin on myös jaettu kymmeneen ryhmään. Ryhmistä löytyy jännitystä, kauhua, scifiä ja fantasiaa, kirjallisuuden klassikkoja, runoja, sekä

huumoria. Uusia kirjallisuudenmuotoja, joita muiden ikäluokkien kirjatarjottimilla ei ollut olivat novellit, pakinat, kertomuskokoelmat, sekä näytelmät, eli lyhytproosan eri muodot. Aiheiltaan teokset käsittelevät muun muassa nuorten elämää eri aikakausina, matkoja maailmalla ja kasvutarinoita, sekä luontoa. (Kunnari. Sinuhe, [viitattu 9.3.2020].)

Suorittaakseen lukudiplomin tulee 1.–2.-luokilla lukea 7 kirjaa ja katsoa yksi elokuva. Muilla luokilla lukudiplomia varten tulee lukea 10 kirjaa ja katsoa 2 elokuvaa. Jokaisesta kirjasta ja elokuvasta tehdään lisäksi yksi tehtävä ja saman tehtävän voi tehdä vain kerran. (Kunnari. Kunnarin suorittaminen, [viitattu 9.3.2020].) Tehtävät on suunniteltu niin, että ne sopivat mihin tahansa kirjaan. Mukana on muun muassa kirjoittamiseen, kielen tutkimiseen, draamaan, mediakasvatukseen ja kuvataiteeseen liittyviä tehtäviä. (Kunnari. Tavoitteet, [viitattu 9.3.2020].)

Kunnarissa erityisen hyvää on uuden opetussuunnitelman huomioiminen ja monilukutaidon ja mediakasvatuksen mukaan ottaminen diplomin kirja- ja tehtävälis-toille. Hyvää on myös elokuvien ottaminen mukaan lukudiplomiin. Elokuvien mukaan ottaminen tukee hyvin monilukutaitojen kehittymistä ja voi osaltaan myös lisätä lukudiplomin suoritusintoa. Tehtävät oli tehty erikseen jokaiselle lukudiplomille ja teemalle. Lukudiplomissa oli paljon ryhmiä eri aiheista, joka mahdollisti myös eri teemoihin tutustumisen ja sen, että ne sopivat hyvin käytettäväksi monialaisessa opiskelussa. Kunnari-sivustolta löytyy myös tulostettava tai netissä täytettävä luku-päiväkirja, jota voi lukudiplomin suorittamisen ohessa täyttää. Päiväkirja oli valinnainen, mutta vaikutti monipuoliselta ja innostavalta.

4.2.3 Helmet-lukudiplomi

Helmet-lukudiplomin tarkoituksena on toimia kannustimena lukemiselle, tarjota hyviä lukuvinkkejä ja tutustuttaa monenlaisiin kirjoihin. Mukana on sekä paljon uutta luettavaa, että lasten- ja nuortenkirjallisuuden nykyklassikoita. Lukudiplomi on jaoteltu niin, että sama kirjalista on aina kahdella luokka-asteella. HelMetiltä löytyy myös omat lukudiplomit S2-oppilaille, S2-luokat 1–3 ja S2-luokat 4–6, sekä yläasteelle ja toiselle asteelle. Omat listat, joissa on sama jaottelu kuin suomenkielisillä ala-asteluokilla löytyy myös ruotsin, englannin ja venäjän kielellä. Alle kouluikäisille

on myös oma satudiplominsa. (Helmet-lukudiplomi. Kirjalistat, [viitattu 9.3.2020].) Kirjalistat päivitetään vuosittain kesän aikana ja ehdotuksia uusiksi lukudiplomikirjoiksi toivotaan jatkuvasti myös lapsilta ja nuorilta itseltään. Kaikista kirjalistan kirjoista on linkit HelMet -tietokantaan, joka helpottaa lukudiplomin suorittamista. (Helmet-lukudiplomi. Tietoa sivuista, [viitattu 9.3.2020].)

Lukudiplomin suorittaneiden on mahdollista suorittaa myös bonusdiplomi. Bonusdiplomi suoritetaan lukemalla samalta kirjalistalta saman määrän eri kirjoja. Opettaja saa lukudiplomit esimerkiksi sähköpostin välityksellä kirjastolta. Samalla kirjastolle selviää, kuinka monta oppilasta on suorittanut diplomin ja tilastointi mahdollistuu. (Helmet-lukudiplomi. Suorittajalle, [viitattu 9.3.2020].)

Luokkien 1–2 lukudiplomi suoritetaan lukemalla kahdeksan kirjaa, joista vähintään yksi on runokirja, tieto- ja kuvakirjoja saa olla enintään kaksi. Samasta kirjasarjasta voi lukea enintään yhden kirjan. Jos kirjasta on olemassa äänikirja, tai e-kirja, voi sen myös kuunnella, tai lukea e-kirjana. Kirjan voi myös lukea millä tahansa kielellä. Kirjalista on jaettu seuraaviin ryhmiin: runokirjat, helppolukuiset sarjat, lastenkirjat, satukirjat, kuvakirjat ja tietokirjat. (Helmet-lukudiplomi. Kirjalistat. Luokat 1–2, [viitattu 9.3.2020].)

Luokkien 3–4 lukudiplomi suoritetaan lukemalla 10 kirjaa, joista vähintään yksi on runokirja. Sarjakuvia, tietokirjoja ja kuvakirjoja saa olla enintään kaksi. Samasta sarjasta voi lukea enintään yhden kirjan. Kirjat voi lukea millä tahansa kielellä. Kirjalista on jaettu seuraaviin ryhmiin: erilaiset kulttuurit, harrastukset, kauhu ja kummitukset, runot, tietokirjat, koulu ja kaverit, fantasia ja sadut, jännitys, hassut jutut ja vakavat asiat. (Helmet-lukudiplomi. Kirjalistat. Luokat 3–4, [viitattu 9.3.2020].)

Luokkien 5–6 diplomi suoritetaan lukemalla 12 kirjaa, joista vähintään yhden on oltava runokirja. Sarjakuvia ja tietokirjoja saa olla enintään kaksi kutakin. Samasta kirjasarjasta voi lukea enintään yhden kirjan. Kirjat voi lukea millä vain kielellä. Kirjalista on jaettu seuraaviin ryhmiin: runokirjat, nuoren elämää, harrastukset ja vapaa-aika, velhoja, taikoja ja outoja aikoja, toimintaa ja jännitystä, helppoa/ohutta, kevyttä/hauskaa, tietokirjat ja sarjakuvat. (Helmet-lukudiplomi. Kirjalistat. Luokat 5–6, [viitattu 9.3.2020].)

Helmet-lukudiplomissa oli paljon hyviä asioita. Lukudiplomissa oli selkeät ja pirteät verkkosivut. Jokaisesta diplomikirjavaihtoehdosta löytyi suorat linkit Helmet-tietokantaan, josta oppilas heti näkee, onko teosta saatavilla missä kirjastoissa ja pystyy esimerkiksi varaamaan haluamansa teoksen. Helmet-lukudiplomissa kirjat voi lukea muillakin kuin suomen kielellä. Näin suomea äidinkielenään puhuvat voivat harjoittaa samalla kielitaitojaan, ja maahanmuuttajat voivat lukea välillä kirjallisuutta myös omalla äidinkielellään. Diplomikirjat voi myös kuunnella äänikirjoina, tai lukea e-kirjoina. Diplomikirjoissa oli myös huomioitu näkövammaiset lapset, ottamalla mukaan myös Celian äänikirjoja. Helmet-lukudiplomissa oli tehty omat kirjalistat monelle eri kielelle. Kirjalistoja löytyi suomenkielisen lisäksi, ruotsin, englannin, venäjän ja saamen kielellä. Oheismateriaaleista löytyi koontilista luetuista kirjoista, sekä koontilista opettajalle lukudiplomin suorittajista. Oheismateriaaleihin kuului myös paljon erityyppisiä tehtäviä sisältävä ideapankki.

4.2.4 Oulun lukudiplomi

Oulussa on käytössä Oulun kaupungin kirjallisuusdiplomi alakoululaisille. Sama kirjalista on aina kahdelle vuosiluokalle. Jokaisena vuotena diplomin suorittaakseen tulee lukea kuusi kirjaa, joista yhden voi myös kuunnella äänikirjana. Lukemisen jälkeen jokaisesta kirjasta tehdään tehtävä, tai vaihtoehtoisesti keskustellaan kirjasta aikuisen kanssa. Koulujen koulukirjastoissa ja kirjastoissa on tehty diplomikirjahyllyjä teosten löytämisen helpottamiseksi. Kun lapsi on lukenut kaikki 6 kirjaa ja tehnyt tehtävät/keskustellut kirjasta, saa hän opettajalta kirjallisuusdiplomin. Jos lapsi on suorittanut kaikkina 6 vuotena kirjallisuusdiplomin, eli lukenut 26 kirjaa, hän saa Mestarilukijan tittelin ja Mestarilukijadiplomin. Lukudiplomin suoritus merkitään lukuvuoden päätteeksi Wilmaan ja suosituksena on, että diplomin suorittamalla voi vaikuttaa korottavasti äidinkielen arviointiin. (Oulu kirjastoreitti. Oulun kaupungin kirjallisuusdiplomi. Alakoulun kirjallisuusdiplomi, [viitattu 11.3.2020].)

Ensimmäisellä ja toisella luokalla kirjalistoista löytyi kuvakirjoja, satuja ja klassikoita, helppolukuisia, lasten kertomuksia, sekä runoja ja tietokirjoja. Kolmannella ja neljännellä luokalla kirjalistan jaottelu oli muuten sama, mutta helppolukuisten tilalle olivat tulleet sarjakuvat ja lasten kertomukset oli korvattu lasten- ja nuortenkirjoilla.

Viidennellä ja kuudennella luokalla kirjalista on jaettu viiteen osaan aikaisemman kuuden sijaan. Lista oli sama kuin neljännellä ja viidennellä luokalla, mutta kuvakirjat oli jätetty pois. 1.–4.-luokilla jokaisesta ryhmästä on tarkoitus lukea yksi kirja, 5.–6.-luokilla muista ryhmistä luetaan yksi kirja, mutta nuortenkirja -ryhmästä luetaan kaksi kirjaa. (Oulu kirjastoreitti. Oulun kaupungin kirjallisuusdiplomi. Alakoulun kirjallisuusdiplomi, [viitattu 11.3.2020].)

Tehtäviä on runsaasti, 70 kappaletta ja jokaisesta kirjasta on tarkoitus tehdä yksi tehtävä. Tehtävälista oli jaoteltu erityyppisiin tehtäviin: päähenkilöön liittyvät tehtävät, muihin henkilöihin liittyvät tehtävät, kirjan tapahtumapaikkaan liittyvät tehtävät, kirjan tapahtumiin ja juoneen liittyvät tehtävät, minä ja kirja, kirjaan liittyvät tehtävät, tietokirjatehtävät, runotehtävät ja sähköiset tehtävät. Oppilaille on myös annettu mahdollisuus keksiä omia tehtäviä kirjoista. (Oulu kirjastoreitti. Oulun kaupungin kirjallisuusdiplomi. Alakoulun kirjallisuusdiplomi, [viitattu 11.3.2020].)

Oulun lukudiplomissa oli hyvää tehtävien runsaus ja jaottelu eri aiheisiin tehtäviin. Opetussuunnitelmassa tärkeässä osassa olevat digitaidot ja mediakasvatus oli otettu myös tehtävissä huomioon. Mestaridiplomi oli myös hyvä idea, jolla saa luotua vielä lisää tasoja ja lisää haastavuutta diplomiin sitä kaipaaville. Erittäin positiivisena ja motivoivana koettiin se, että lukudiplomin suorittamisella voisi vaikuttaa myös omaan äidinkielen numeroonsa nostavasti ja saisi siitä konkreettisen merkinnän myös koulujärjestelmä Wilmaan. Tämä saattaa edesauttaa myös sitä, että opettajat tukevat lukudiplomin suorittamista koulussa ja sen suorittaminen voi olla mahdollisesti myös osana esimerkiksi äidinkielen tunteja.

4.2.5 Lukuliekki-diplomi

Lukuliekki-diplomi on koko Eepos-alueella vuonna 2019 valmistunut uusi lukudiplomi peruskoulun 1.–9.-luokille, sekä esikoululle. Lukuliekkidiplomiin liittyy myös 3.–4.-luokille suunniteltu lukupeli. (Seinäjoki.fi 2020.) Nuoremmille suunnatuissa lukudiplomeissa pääpaino on kirjoihin tutustumisessa, lukutaidon edistämisessä ja sukkelluksessa tarinoiden maailmaan. Ylemmillä luokilla pääpaino on erilaiseen kirjallisuuteen tutustumisessa ja esimerkiksi genrekirjallisuudessa. Lukudiplomin suoritta-

minen on pyritty tekemään mahdollisimman helpoksi, sillä siinä pyritään korostamaan oppilaan valinnan vapautta, joustavuutta ja helppoutta. Tavoitteena olisi, että toiminta olisi sen verran rentoa, helppoa ja mukavaa, että jokainen lukudiplomin aloittanut suorittaisi sen myös loppuun. (Seinäjoki.fi 2020)

Lukuliekki-diplomin voi suorittaa joko lukemalla fyysisen tai e-kirjan, tai kuuntelemalla e-äänikirjoja. Lukemisesteiset on otettu myös huomioon, ja heidän on mahdollista suorittaa diplomi Celia-äänikirjoja lukemalla. Alaluokkien kirjalliset ovat aina kahdelle luokalle samat. Lisäksi löytyy kaksi S2-kirjallista, toinen 1.–2.-luokille ja toinen 3.–6.-luokille. Lukuliekki-diplomiin kuuluu myös tulostettava Lieska-lohikäärme, sekä liekit, joista esimerkiksi luokka voi koota oman Lieska-lohikäärmeen sitä mukaa, kun oppilaat saavat luettua kirjoja. Luettuaan kirjat ja suoritettuaan tehtävät oppilas saa lukudiplomin. On myös suotavaa, että oppilas saa diplomin suorittamisesta merkinnän myös koulujärjestelmä Wilmaan ja voi mahdollisesti myös vaikuttaa diplomin suorittamalla korottavasti äidinkielen arviointiinsa. (Eepos. Lukuliekki: alakoulujen ja esiopetuksen lukudiplomit, [viitattu 11.3.2020].)

Ensimmäisellä ja toisella luokalla luetaan viisi kirjaa tai satua. Jokaisesta ryhmästä on tarkoitus valita yksi kirja, tai sitten valita vapaasti jokin ryhmään sopiva kirja. Ensimmäiselle ja toiselle luokalle on yhteiset listat ja niitä on tehty kaksi eri ta-soista. Toinen lista on nimeltään ”Lukeminen alkaa” ja toinen on ”Luen jo sujuvasti”. ”Lukeminen alkaa” on suunniteltu oppilaille, jotka ovat vasta hyvin alussa lukutaitonsa kanssa ja kokevat lukemisen haastavammaksi. Lista on jaettu neljään ryhmään, josta oppilas pääsee valitsemaan luettavaa: kotimaisia kuvakirjoja, runokuvakirjoja, tarinoita ja tietokirjoja. ”Luen jo sujuvasti” on suunniteltu oppilaille, joiden lukutaito on jo melko hyvä. Listan kirjat ovat vähän pidempiä ja jaettu hieman eri ryhmiin, kuin ”Lukeminen alkaa” listalla. Ryhmiä on viisi: tarinoita, satuja ja klas-sikoita, runoja, tietokirjoja ja sarjakuvia. Jokaisessa ryhmässä, kummallakin listalla on noin 10–20 teosta, jotka on kaikki linkitetty Eepos-alueen Finnaan. (Eepos. Lu-kuliekki: alakoulujen ja esiopetuksen lukudiplomit, [viitattu 11.3.2020].)

Kolmannella ja neljännellä luokalla luetaan seitsemän kirjaa, joista kuusi valitaan niin, että jokaisesta listalla olevasta ryhmästä valitaan yksi kirja ja seitsemännen kirjan saa valita mistä tahansa ryhmästä. Ryhmiä on yhteensä kuusi: tarinoita, ru-noja, helppoa ja ohutta, tietokirjoja, sarjakuvia ja satuja. Jokaisessa ryhmässä on

noin 10–20 kirjaa. 3.–4.-luokille on suunniteltu myös oma Lukuliekki-peli. (Eepos. Lukuliekki: alakoulujen ja esiopetuksen lukudiplomit, [viitattu 11.3.2020].)

5.–6.-luokilla on tarkoituksena lukea seitsemän kirjaa. Jokaisesta kuudesta ryhmästä valitaan yksi kirja ja seitsemännen kirjan saa valita mistä tahansa ryhmästä. Ryhmät ovat: tarinoita, klassikoita, helppoa ja ohutta, tietokirjoja, sarjakuvia ja runoja. Jokaisessa ryhmässä on noin 10–20 kirjaa. (Eepos. Lukuliekki: alakoulujen ja esiopetuksen lukudiplomit, [viitattu 11.3.2020].)

Lukuliekki-diplomin tehtävät ovat monipuolisia ja niitä on runsaasti. Ne on jaettu neljään kategoriaan: kirjoita, askartele, kaverin kanssa, piirrä, kuvaa, kokeile, sekä esitä. Tehtävissä on mahdollisuus käyttää laajasti erilaisia menetelmiä. Tehtävälis-talta löytyy esimerkiksi paljon teknologiaa hyödyntäviä tehtäviä, kuten erilaisia valo-kuvaustehtäviä, videon tekoa, soittolistan kokoamista yms. Tehtävistä löytyy myös paljon askartelua, piirtämistä, kirjoittamista ja jopa leipomiseen liittyvä tehtävä. Teh-tävät opettavat myös yhteistyötaitoja ja esiintymistä, koska valittavana on myös pal-jon kaverin kanssa yhdessä suoritettavia tehtäviä. (Eepos. Lukuliekki: alakoulujen ja esiopetuksen lukudiplomit, [viitattu 11.3.2020].)

Lukuliekki-diplomiin liittyy 3.–4.-luokkalaisille suunniteltu Lukuliekki-peli, jolla lapsia innostetaan lukemaan. Lukuliekki-peliä pelataan koulussa omasta luokasta muo-dostuvan joukkueen kanssa. Tarkoituksena on, että koululuokat pelaavat luokkansa kanssa joukkueena muita Eepos-alueen 3.–4.-luokkalaisia vastaan, siitä kuka on alueen lukevin luokka. Oppilaiden lukemat kirjat merkitään peliin ja jokaisesta lue-tusta kirjasta luokan pistemäärä kasvaa. Luokalla on aikaa pelata peliä huhtikuun loppuun asti, jolloin eniten pisteitä kerännyt luokka voittaa Lukuliekki-pelin ja siitä tulee Lukuliekin Haltija. Voittaja luokalle järjestetään myös juhlat ja palkitsemistilai-suus oman kunnan kirjastossa. Sen lisäksi, että oppilas pelaa peliä yhdessä jouk-kuena luokkansa kanssa ja kasvattaa lukemillaan kirjoilla luokan pistepottia, saa hän lukemistaan kirjoista myös pelissä kolikoita, joilla voi ostaa omalle hahmolleen erilaisia varusteita. Peli on reilu erikokoisille luokille, sillä luettujen kirjojen määrä ja niistä saadut pisteet suhteutetaan luokan kokoon. (Eepos. Lukuliekki-peli, [viitattu 11.3.2020].)

Seinäjoen lukudiplomissa parasta oli 3.–4.-luokkalaisille suunniteltu Lukuliekki-peli, joka innostaa lapsia jatkamaan lukudiplomin suorittamista ja lukuharrastusta. Kirjalliset olivat melko pieniä, mutta toisaalta niistä löytyi valinnanvaraa ja paljon mielenkiintoisia teoksia sekä uudempaa, että vanhempaa lasten ja nuorten kirjallisuutta, eri genreistä ja teemoista. Se voi olla myös hyvä asia, ettei vaihtoehtoja ole montaa kymmentä, tai jopa sataa yhdessä ryhmässä. Valitseminen on helpompaa, kun vaihtoehtoja ei ole annettu suurta määrää, mutta vaihtoehtoja on kuitenkin sen verran, että jokainen löytää varmasti jotain itseään kiinnostavaa.

5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA SEN SOVELTAMINEN TÄSSÄ OPINNÄYTETYÖSSÄ

5.1 Kvalitatiivisuus ja kvantitatiivisuus tässä opinnäytetyössä

Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii tutkimaan kohdetta kokonaisvaltaisesti. Todellisen elämän kuvaaminen on lähtökohtana kvalitatiivisessa tutkimuksessa ja siksi siinä on huomattava, että todellisuutta ei voi pirstoa oman mielensä mukaan osiin. Asiat liittyvät toisiinsa ja muovaavat toisiaan ja siksi voidaan löytää moninaisia suhteita asioiden välillä. Kvalitatiivisesta tutkimuksesta on yleisesti todettu, että se ei pyri todentamaan jo olemassa olevia väittämiä, vaan paljastamaan ja löytämään tosiasioita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 156.) Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on saavuttaa ihmisten omat kuvaukset kokemastaan todellisuudesta. Kuvauksen oletetaan pitävän sisällään asioita, joita ihmiset pitävät itselleen merkityksellisinä ja tärkeinä. (Vilka 2015, 118.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pitää miettiä ”mitä”-kysymysten lisäksi aina myös vähintään yhtä ”miksi”-kysymystä. Tämä tulee tehdä sen takia, että tutkija ei miettisi asiaa ja tekisi valintoja vain kahden vaihtoehdon kautta. Ratkaisuja ja päätöksiä tehdessä pitäisi ajatella myös muita vaihtoehtoja. Asiat ja ilmiöt eivät ole koskaan vain jollain tietyllä lailla, kun ollaan merkitysten ja laatuisten maailmassa. (Vilka 2015, 119.)

Tämä tutkimus on pohjimmiltaan kvalitatiivinen, sillä Kotkan alakoulujen opettajille lähetettävässä kyselyssä tärkeintä on siihen saatavien vastausten sisällöt, eikä se kuinka paljon vastauksia saadaan. Kyselytutkimuksen kysymyksistä suurin osa on avoimia, luonteeltaan kvalitatiivisia kysymyksiä. Näiden kysymysten tarkoituksena on selvittää opettajien mielipiteitä, mitä opettajat arvostivat ja pitivät merkittävänä ja mitä toivoisivat uudelta lukudiplomilta. Näissä kysymyksissä määrälliset asiat eivät ole vastauksissa pääosassa, vaan vastausten sisällöt. Kyselyssä esitetään myös paljon ”perustelee” ja ”miksi”-kysymyksiä, jotka lisäävät kyselyn kvalitatiivista puolta. Kvalitatiivisuus korostuu myös siinä, että tutkimuksessa toteutettava kysely on laaja ja kysymykset ovat tarkkaan hiottuja. Kyselystä saatava tieto ei siis suurimmilta osin ole nopeasti kerättävää tilastotietoa, vaan siinä korostuu jokaisen vastauksen tärkeys ja arvokkuus kehittämistyössä.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusjoukko voidaan määritellä etukäteen. Kvantitatiiviselle tutkimukselle on myös tyypillistä, että muuttujat voidaan asettaa taulukkomuotoon ja aineisto voidaan laittaa tilastollisesti taulukkomuotoon. Tuloksista voidaan tehdä päätelmiä esimerkiksi tilastolliseen analysointiin perustuen. Tuloksia voidaan kuvailla mm. prosenttitaulukoiden avulla ja testaamalla tulosten merkitsevyyttä tilastollisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 136.)

Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä sopii tähän opinnäytetyöhön menetelmäksi, sillä vaikka tutkimuksessa suoritettava kyselytutkimus on lähtökohtaisesti anonyymi, on siihen silti määritelty tietty vastaajajoukko, jolle kysely lähetetään. Vastaajajoukoksi on tässä tutkimuksessa valittu Kotkan alakoulujen opettajat ja vastauksia toivotaan mahdollisimman paljon. Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä sopii myös tulosten esittämiseen esimerkiksi tilastollisen analyysin kautta, sillä osa kysymyksistä on luonteeltaan enemmän kvantitatiivisia valinta- ja monivalintakysymyksiä. Näihin kysymyksiin saadut vastaukset voidaan myös helposti esittää taulukkomuodossa, joista näkee muun muassa vastausten jakautumista eri vastausten välille prosentuaalisesti. Tässä tutkimuksessa vastausten esittäminen prosentuaalisesti ei kuitenkaan ole pääasia.

5.2 Aineiston keruumenetelmä

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa yleisin käytetty aineiston keruumenetelmä on kyselylomake. Kysely on standardoitu eli vakioitu. Tällä tarkoitetaan sitä, että kaikille vastaajille esitetään samat kysymykset täysin samalla tavalla ja samassa muodossa. Kyselylomaketutkimuksessa kysymykset on esitetty kirjallisesti ja vastaaja lukee itse ne ja vastaa niihin kirjallisesti. Tällainen aineiston keruutapa sopii hyvin esimerkiksi suurelle ja laajalle levittäytyneelle ihmisjoukolle. Se sopii myös arkaluontoisen tiedon tutkimiseen, sillä vastaajat jäävät tässä aineistonkeruumenetelmässä anonyymeiksi. Tavallisin riski käytettäessä kyselylomaketta aineiston keruumenetelmänä on aineistokato. Tällä tarkoitetaan sitä, että vastaajamäärä saattaa jäädä hyvin vähäiseksi. (Vilka 2015, 94.)

Kyselylomake voidaan lähettää esimerkiksi sähköpostitse. Silloin on ennen lähettämistä varmistettava, että kaikilla vastaajilla on käytössään sähköposti ja yhtäläiset

mahdollisuudet Internetin käyttöön. Sähköposti- ja Internet-kyselyihin sisältyy myös tutkimuseettisiä ongelmia, sillä niissä on riski vastaajanhenkilöllisyyden paljastumisesta. Henkilöllisyys voi paljastua esimerkiksi sähköpostiosoitteesta, tai paikantamalla tietokoneen IP-numero. (Vilkkä 2015, 95.)

Tässä tutkimuksessa aineiston keruumenetelmänä käytettiin Webropolilla toteutettua kyselylomaketta. Kysely lähetettiin kaikille Kotkan alakoulujen opettajille heidän työsähköpostiinsa. Tämä takasi muun muassa sen, että kaikilla opettajilla oli yhtä helppo pääsy vastaamaan kyselyyn. Sähköposti ei sisältänyt suoraan kyselylomaketta, vaan linkin Webropoliiin, jossa kyselylomake sijaitsi. Tämä takasi vastaajien anonymiteetin turvaamisen, kuten myös se, että kysely lähetettiin opettajien työsähköpostiin, jolloin opettajilla oli mahdollisuus vastata siihen työorganisaationsa tietokoneella. Myös tässä tutkimuksessa nousi esille sama havainto, joka mainittiin kyselylomakkeelle tyypilliseksi ongelmaksi. Vastausmäärä jäi melko pieneksi. Kyselyyn tuli kahdeksan vastausta. Heikkilän määritelmän mukaan tässä tutkimuksessa käytettyä kyselylomakkeella suoritettua aineiston keruuta voi kutsua informoiduksi, sillä validoitujen kaikille samojen kysymysten lisäksi osa vastaajista saattoi vastata myös kysymyksiin, joihin kaikki muut vastaajat eivät vastanneet. Kyselylomake sisälsi joitain jatkokysymyksiä, jotka tulivat näkyviin riippuen vastaajan vastauksesta. Näin voidaan ajatella kyselyn sisältäneen myös joitain lisäkysymyksiä.

5.3 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuseettiset kysymykset

Tutkimusetiikka tulee esiin jo tutkimusaiheen valinnassa. Kun valitaan tutkimusaihetta, tai ongelmaa, pohditaan, kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi juuri kyseiseen tutkimusaiheeseen tartutaan. Ongelmia, jotka liittyvät aiheeseen ovat esimerkiksi valitaanko muodinmukainen aihe, vai pitäisikö sellaista erityisesti välttää. Olisiko hyvä valita aihe, josta on helppo toteuttaa tutkimus, mutta joka ei välttämättä tuota suuremmin merkityksellisyyttä. Olisi hyvä pohtia, miten ylipäättään voidaan huomioida aiheen yhteiskunnallinen merkitys. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 24–25.) Tässä tutkimuksessa aiheen valinnan eettistä puolta on mietitty siinä, että on valittu aihe, jolle on ollut selkeä tarve. Aihe tuli Kotkan pääkirjastolta, koska

heillä oli tarve uudistaa oma alakoulujen lukudiplominsa vastaamaan enemmän alakoulujen nykyisiin tarpeisiin. Aihe tuottaa myös yhteiskunnallista merkitystä Kotkan kaupungille ja mahdollisesti muille alueille.

Kun lähdetään tekemään tutkimusta, on pidettävä mielessä, että ihmisarvon kunnioittaminen on lähtökohtana. Ihmisten itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa antamalla heille mahdollisuus itse valita haluavatko osallistua tutkimukseen vai eivät. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 25.) Tässä tutkimuksessa kaikilla vastaajilla oli mahdollisuus itse päättää haluavatko osallistua tutkimukseen, vai eivät. Tutkimukseen liittyen toteutettuun kyselyyn lähetettiin linkki Kotkan alakoulujen opettajien sähköpostiin ja opettajat pystyivät itse valitsemaan haluavatko avata linkkiä, vai eivät. Linkin avaaminen ei myöskään velvoittanut mihinkään, vaan kyselyä pystyi tarkastelemaan myös jättämättä yhtäkään vastausta. Myös kyselyn sisällä suurin osa kysymyksistä oli vapaavalintaisia. Tutkittaville on kerrottava kaikki tärkeät näkökohdat tutkimuksen kulusta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 25). Tämä toteutettiin tutkimuksessa niin, että sähköpostissa lähetettiin kyselyn linkin lisäksi myös saateviesti, jossa kerrottiin, kuka tutkimusta tekee ja lyhyesti perusasiat tutkimuksesta ja mitä tutkimuksessa tutkitaan ja tehdään.

Tutkimusta tehdessä on aina vältettävä epärehellisyyttä kaikissa vaiheissa. Tutkimuksesta saatuja tuloksia ei saa yleistää, eikä muunnella. Myös raportoinnin on oltava selkeää. Se ei saa olla harhaanjohtavaa, tai puutteellista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 26.) Tässä tutkimuksessa tulee erityisesti esiin se, että tuloksia ei voi yleistää, sillä vastaajien määrä oli melko vähäinen, eikä se kata kaikkia Kotkan alakouluja. Tämä on myös tuotu esiin, kun käsitellään tutkimuksen tuloksia. Myös raportoinnissa on pyritty selkeyteen ja siihen, että siinä pyritään mahdollisimman hyvin tuomaan esiin opettajien vastauksista välittyneet ajatukset. Selkeyttä ja läpinäkyvyyttä on lisätty myös lisäämällä kyselyn vastausten käsittelyn yhteyteen kuvia kyselyn vastauksien prosentuaalisista taulukoista.

Tutkimusetiikkaan liittyvät aineiston hankinnan anonymisointiin ja arkistointiin liittyvät asiat. Nämä seikat on otettu huomioon tässä tutkimuksessa niin, että tutkimukseen liittyvä kysely oli anonymi, ellei vastaaja itse halunnut jättää kyselyn lopussa olleeseen avoimeen kysymykseen omia yhteystietojaan. Vastaajille oli myös ker-

rottu mihin tarkoitukseen yhteystietoja kerättiin. Halukkaat saivat jättää yhteystietonsa, jos olivat kiinnostuneita osallistumaan mahdolliseen lukudiplomityöryhmään. Kerättyjä yhteystietoja ei käytetä muuhun kuin mahdollisen työryhmän perustamiseen ja se kerrottiin myös kyselyyn vastaajille. Kyselyn arkistointiin liittyvät asiat toteutetaan tämän tutkimuksen osalta niin, että kyselylomakkeella toteutettu kysely ja siihen saadut vastaukset tullaan hävittämään kyselyn toteutuksen jälkeen. Tähän tutkimukseen hankittiin myös tutkimuslupa Kotkan kaupungilta, joka myös kuuluu tämän työn eettisiin lähtökohtiin.

6 KYSELYN TULOKSET JA TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN

6.1 Tulokset

Opinnäytetyön osana toteutettiin Webropolin avulla lukudiplomi-kysely kaikille Kotkan alakoulujen opettajille. Kyselyä varten hankittiin tutkimuslupa Kotkan kaupungilta. Kysely lähetettiin kaikille Kotkan alakoulujen opettajille ja koulujen rehtoreille. Kysely lähetettiin 128 opettajalle heidän kaupungin työsähköpostiinsa. Rauhalan koulu koetettiin tavoittaa lähettämällä kyselyn linkin sisältävä sähköposti kyseisen koulun rehtorille, sillä opettajien yhteystietoja ei löytynyt koulun Pedanet-sivuilta. Myös muiden koulujen rehtoreille lähetettiin sähköposti, jossa kerrottiin, että heidän koulunsa opettajille lähetettiin sähköpostitse linkki Webropol-kyselyyn, jonka tarkoituksena olisi saada uuden lukudiplomin suunnitteluun mukaan myös opettajien näkemyksiä, kokemuksia ja mielipiteitä. Kysely oli auki kaksi viikkoa 21.9.2020 - 2.10.2020. Lukudiplomikyselyssä oli yhteensä 56 kysymystä, jotka oli jaoteltu seuraavalla tavalla: taustatiedot, uuden lukudiplomin sisällöt ja rakenne, lukudiplomiin liittyvät tehtävät, tiedottaminen ja muu lukudiplomiin liittyvä toiminta. Loppujen lopuksi vastauksia tuli kahdeksan.

6.1.1 Taustatiedot

Ensimmäinen (1) kysymys oli pakollinen ja siinä selvitettiin missä koulussa opettaja opettaa. Vastaukset jakautuivat niin, että Ruonalan ja Kymin kartanon kouluista saatiin molemmista kaksi vastausta, muut vastaukset tulivat Otsolan, Langinkosken, Korkeakosken ja Hakalan kouluista, jokaisesta yksi vastaus. Tämä tarkoittaa, että vastauksia ei saatu laajalti kaikista Kotkan alakouluista, vaan vastaajat olivat muutamista aktiivisemmista kouluista. Myös toinen (2) kysymys oli pakollinen ja siinä selvitettiin valinta kysymyksenä mitä luokka-astetta vastaaja opettaa, vastaajista suurin osa, kolme opettajaa, opetti 5.-luokkaa ja kaksi opettajaa opetti 1.-luokkaa. Loput vastaukset jakautuivat tasan 2., 3., ja 4.-luokan välillä, niin että jokaista opetti yksi opettaja.

Kolmannessa (3) kysymyksessä selvitettiin valintakysymyksenä, onko opettaja kannustanut tai ohjeistanut oppilaitaan suorittamaan lukudiplomia opetuksensa yhteydessä. Myös tämä kysymys oli pakollinen. Vastaajista kaikki valitsivat vastausvaihtoehdon kyllä. Koska kaikki vastaajat vastasivat kyllä, seurasi kaikille vastaajille avoimena tekstikenttänä jatkokysymys, kysymys (4), jolla haluttiin selvittää mitä lukudiplomia opettajat olivat kannustaneet tai ohjeistaneet oppilaitaan suorittamaan. Vastauksista kävi ilmi, että kouluilla on suoritettu eri lukudiplomeja ja niitä on myös sovellettu vastaamaan paremmin omiin tarpeisiin. Vain yksi vastaajista vastasi lyhyesti ja yksiselitteisesti, että Kotkan kirjaston omaa. Kotkan Villi Rilli-lukudiplomi oli vastattu kuitenkin myös muutamien muiden vastaajien toimesta, mutta useat kertoivat hyödyntävänsä siitä vain jotain osiota tai tehneensä siihen omia lisäyksiä.

Yksi vastaajista kertoi käyttävänsä toisen kaupungin lukudiplomikirjalistaa ja yksi vastaajista kertoi, ettei heidän koulullaan tällä hetkellä ole omaa lukudiplomia, mutta he olivat alkaneet suunnitella sellaista kollegansa kanssa. Suunnittelu oli kuitenkin keskeytynyt korona-tilanteen takia. Kaksi vastaajista kertoi käyttävänsä koulunsa omaa lukudiplomia, joista toisessa luettavien kirjojen määrän kerrotaan olevan sama, kuin Kotkan Villi Rilli-lukudiplomissa. Toinen näistä vastaajista puolestaan kertoi, että heillä on käytössä koulun oma lukudiplomi, mutta siinä hyödynnetään Villi Rillin kirjalistoja ja tehtäviä. Yksi vastaajista kertoi myös käyttävänsä Hakalan koulun lukudiplomia. Vastausten perusteella voidaan ehkä päätellä, että Kotkan Villi Rilli-lukudiplomi palvelee joiltain osin, mutta kaipaisi selkeästi päivitystä, jotta sitä voitaisiin enemmän hyödyntää kokonaisuudessaan.

Viidennessä (5) kysymyksessä selvitettiin valintakysymyksenä ovatko opettajat sisällyttäneet lukudiplomin suorittamista osaksi opetustaan. Kuusi vastaajaa vastasi kyllä ja kaksi vastaajaa vastasi ei. Kyllä-vastanneille tuli seuraavaksi avoimena tekstikenttänä lisäkysymys, kuudes (6) kysymys, jossa kysyttiin, miten vastaaja oli sisällyttänyt lukudiplomin suorittamista, osaksi opetustaan. Vastauksista kävi ilmi, että kaikki kyllä-vastanneet olivat edistäneet lukudiplomin suorittamista, varaamalla aikaa kirjojen lukemiselle myös oppitunneilla. Yksi vastaaja kertoi, että hän varaa

aikaa lukudiplomikirjojen lukemiseen ja tehtävien tekemiseen keskimäärin noin yhden suomen kielen viikkotunneista. Pari vastaajista kertoi ottaneensa lukemiseen mukaan ilmiölähtöisyyden, tarjoamalla kirjoja kyseiseen ilmiöön liittyen.

Yksi vastaajista kertoi, että vanhemmilla oppilailla 4.–5.-luokkalaisilla lukudiplomi on ollut pakollisena osana äidinkielen ja kirjallisuuden arvosanaa. Oppilaille on lukuvuoden alussa kerrottu arviointikriteerit ja sitten he ovat itse saaneet asettaa itselleen tavoitteen mitä numeroa haluavat lähteä tavoittelemaan. Kirjat on valittu oman tavoitteen mukaan. Yksi vastaajista kertoi, että he suorittavat koko luokka kuuden kirjan lukudiplomin 3.-luokan aikana. Näistä kuudesta kirjasta yksi on runokirja. Yksi vastaaja kertoi, että sen lisäksi, että koulussa on luettu lukudiplomi kirjoja, myös lukuläksyn on voinut suorittaa lukemalla lukudiplomikirjaa. Vastauksista kävi ilmi, että lukemisen lisäksi tunneilla on tehty yhdessä myös diplomikirjoihin liittyviä tehtäviä. Yksi opettaja kertoi myös hyödyntävänsä yhteistyötä kirjaston kanssa lainaamalla luokkaan kirjalaatikon, josta oppilaiden on helppo valita mieleistä luettavaa.

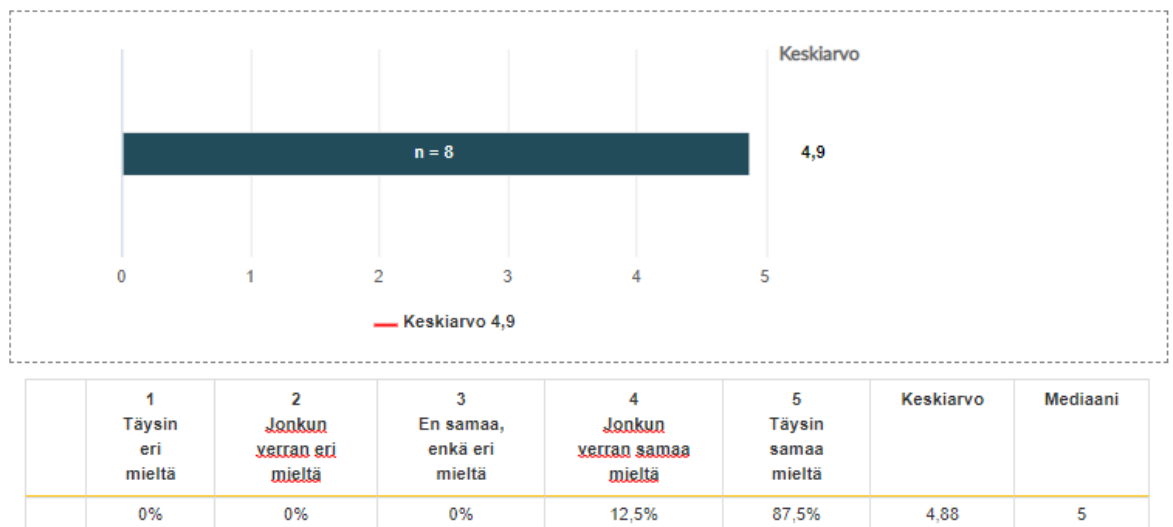
Seitsemännessä (7) kysymyksessä selvitettiin, mitä lukudiplomia vastaaja on käyttänyt. Kysymys oli monivalintakysymys. Vastauksista kävi ilmi, että viisi vastaajaa on käyttänyt Kotkan kaupungin Villi-Rilli-lukudiplomia, yksi vastaaja on käyttänyt Hakalan koulun lukudiplomia ja neljä vastaajaa on käyttänyt jotain muuta lukudiplomia. Muita käytettyjä lukudiplomeja olivat esimerkiksi koulujen omat itse tehdyt lukudiplomit, sekä Mäntyharjun Lukulumous. Kahdeksannessa (8) kysymyksessä tiedusteltiin valintakysymyksenä, kokivatko vastaajat heillä olevan riittävästi tietoa lukudiplomin suorittamisesta. Kaikki kahdeksan vastaajaa vastasivat tähän kyllä.

Yhdeksäs (9) kysymys oli avoin tekstikenttä ja siinä kysyttiin millaista tukea tai ohjeistusta vastaaja kaipaisi lukudiplomin suorittamiseen. Tähän kysymykseen tuli neljä vastausta, joissa kaikissa tuli esiin eri näkökulma. Yksi vastaajista kertoi kaipaavansa erityisesti kirjalistauksia eri vuosiluokkien ilmiöihin liittyen ja mahdollisuutta tilata esimerkiksi valmiiksi suunniteltuja ilmiöpaketteja kirjastoilta. Toinen vastaaja kertoi kaipaavansa kattavaa ja monipuolista listaa laadukkaasta lastenkirjallisuudesta, jossa olisi mukana sekä uusia kirjoja että klassikoita, sekä runoja, satuja ja tiedettä. Vastauksista nousi esiin myös se, että kaivataan kivoja, vaihtelevia tehtäviä lukemisen käsittelyyn sekä selkeitä diplomipohjia.

Kymmenennessä (10) kysymyksessä selvitettiin vastaajien käsityksiä lukudiplomin suorittamisen hyödyllisyydestä. Kaikki pitivät sitä jokseenkin hyödyllisenä. Vastaukset jakautuivat niin, että suurin osa vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että koki lukudiplomin suorittamisen hyödylliseksi ja osa vastaajista oli jonkun verran samaa mieltä. Kuviossa yksi näkyy kysymyksen kymmenen (10) vastausten jakautuminen.

10. Koen lukudiplomin suorittamisen hyödylliseksi

Vastaajien määrä: 8

Kuvio 1. Lukudiplomin hyödyllisyys

Yhdennessätoista (11) kysymyksessä kysyttiin, onko vastaaja käyttänyt Kotkan pääkirjaston Villi-Rilli-lukudiplomia. Vastaukset jakautuivat niin, että kuusi vastaajaa vastasi kyllä ja kaksi vastaajaa vastasi ei. Kyllä-vastanneille seurasi avoimena tekstikenttänä lisäkysymys, kahdestoista (12) kysymys, jossa selvitettiin millaiseksi vastaajat kokivat Villi-Rilli-lukudiplomin.

Vastauksista kävi ilmi, että lukudiplomia ei pidetty kovin innostavana ja että se on melko irrallaan muusta opiskelusta. Kirjalistat koettiin myös liian yksipuolisiksi ja rajaaviksi ja enemmän kaivattaisiin laajoja listoja, joissa oppilailla olisi paljon valinnanvaraa. Liian suppeat listat koettiin huonoksi esimerkiksi kirjojen huonon saatavuuden takia, sekä siksi, että niillä olevat kirjat eivät liity koulussa käsiteltäviin aiheisiin välttämättä millään tavalla. Kehitysideaksi saatiin myös esimerkiksi se, että kirjalista voisi mieluummin olla jaoteltu taitotason, kuin luokkatason mukaan, esimerkiksi ”sydäntaso” ja ”tähtitaso” jne. Tätä perusteltiin sillä, että esimerkiksi neljäsluokkalainen

ei välttämättä mielellään tartu tokaluokkalaisille suunniteltuun kirjalistaan, vaikka hänen lukutaitonsa, tai suomen kielen taitonsa olisi enemmän sillä tasolla. Myös suomi toisena kielenä diplomia muutamalla eri tasolla toivottiin.

Tehtävät saivat kahdenlaista palautetta. Yksi vastaajista piti niitä ”ihan ok:na” ja toisesta vastauksesta kävi ilmi, että ne ovat vanhemmille oppilaille todella helppoja. Ainakin 5.-luokkalaisilta voisi tehtävien osalta vastauksen perusteella vaatia hieman enemmän, varsinkin jos tehtäviä tehdään koulussa osana opetusta. Toisaalta pidettiin myös hyvänä asiana, etteivät tehtävät ole liian haastavia ja siten karsi lukuinnostusta ja halua suorittaa lukudiplomi. Yksi vastaaja piti Villi-Rilli-lukudiplomia hyvänä aihiona, jota voi muokata omiin tarpeisiin. Ne vastaajat, jotka vastasivat, että eivät olleet käyttäneet Villi-Rilli-lukudiplomia saivat myös avoimena tekstikenttänä esitetyn lisäkysymyksen, kolmastoista (13) kysymys, jossa kysyttiin miksi he eivät olleet käyttäneet sitä. Toinen vastasi, ettei ollut aiemmin kuullut kyseisestä lukudiplomista ja toinen vastasi, ettei ollut käyttänyt sitä, koska heillä on koulussa oma lukudiplomi.

6.1.2 Uuden lukudiplomin sisällöt ja rakenne

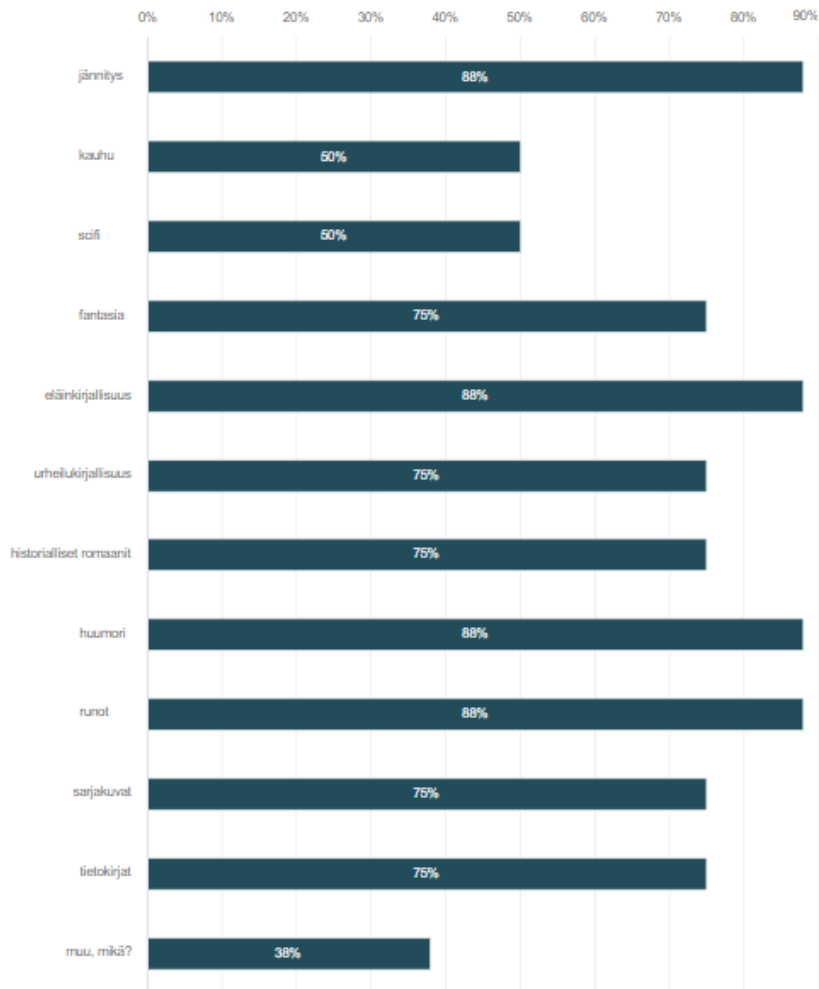
Neljännestätoista (14) kysymyksessä kerrottiin, että uudesta lukudiplomista kehitetään ilmiöoppimista tukevaa ja kysyttiin avoimella tekstikentällä, mistä ilmiöistä vastaajat toivoisivat millekin luokka-asteelle kirjastoja. Ensimmäinen vastaaja kertoi suorittavansa lukudiplomia oppilaidensa kanssa ympäri vuotta niin, että jokaisen ilmiön aikana luetaan aina 1–3 kirjaa. Vastaaja kertoi, että kolmannella luokalla olisi hyvä olla Suomeen liittyviä kirjoja, kirjailijoita ja runoilijoita. Neljännellä luokalla oppilailla on Pohjoismaat ja Baltia, sekä vesi ja metsä -jaksot, joihin hän toivoi valmiiksi listattua kirjallisuutta. Vastaaja kertoi myös itse toteuttaneensa neljännellä luokalla kauhu-/jännityskirjallisuusjakson ennen Halloweenia, josta oppilaat innostuivat paljon. Viidennellä luokalla opiskeltavia ilmiöitä, joihin vastaaja toivoi kirjastoja, olivat historia, Eurooppa, ihminen (ja murrosikä), avaruus sekä ilmastonmuutos. Vastaaja mainitsi myös, että erityisesti maantieteellisiin aiheisiin liittyviin ilmiöihin on helppo ja mukava yhdistää erilaisia haasteita ja lukudiplomin suorittamista.

Toinen vastaaja toivoi toiselle luokalle meri- ja metsäaiheista listaa, kolmannelle luokalle suomi, minä, vesi ja tietokirjallisuus aiheisia listoja ja viidennelle luokalle listoja aiheista eurooppalaiset kirjailijat/ Eurooppa ja aiheesta ihminen. Kolmas vastaaja toivoi kirjalistoja 1–2.-luokkalaisille. Vastaaja toivoi näille luokille kirjalistoja seuraavista ilmiöistä: koulun alkaminen (kasvaminen, kaverit, harrastukset), tunteet ja toisten huomioon ottaminen. Neljäs vastaaja vastasi, että tunnetaidot olisivat sopiva ilmiö kaikille luokka-asteille. Viidennen vastaajan mielestä ilmasto/ luonnon-suojelu/ yhteiskunta olisivat mielenkiintoisia ja sopivia ilmiöitä 4.–5.-luokkalaisille. Lisäksi vastaaja mainitsi tunnetaidot, ystävyys ja mielenterveystaidot sopiviksi ilmiöiksi mille tahansa luokka-asteelle. Kuudes vastaaja toivoi neljännelle luokalle ilmiökirjalistaa Pohjoismaista ja viidennelle luokalle ilmiökirjalistoja ilmiöistä: Eurooppa, historia: Egypti, Antiikin Kreikka ja Rooma, Suomen esihistoria. Viimeisessä vastauksessa toivottiin ilmiökirjalistoja 1.–2.-luokkalaisille ilmiöistä: minä ja terveyteni, turvallisuus, tunne-elämän taidot, mistä ruoka tulee ja kierrätys.

Viidennessätoista (15) kysymyksessä selvitettiin monivalintakysymyksenä, jossa vastaaja sai valita useita vaihtoehtoja, mitä kirjallisuuden genrejä vastaajat halusivat uuteen lukudiplomiin. Vastauksia tuli melko tasaisesti kaikkiin vaihtoehtoihin, mutta neljäksi suosituimmaksi genreksi nousivat jännitys, eläinkirjallisuus, huumori, sekä runot. Kaksi vähiten kannatusta saanutta genreä olivat kauhu ja scifi, mutta myös ne olivat saaneet ääniä. Fantasia, urheilukirjallisuus, historialliset romaanit, sarjakuvat ja tietokirjat saivat kaikki tasaisesti ääniä. Yhtenä vastausvaihtoehtona oli myös muu, mikä? Tähän oli tullut kolme vastausta, joissa yhdessä toivottiin myös satuja mukaan lukudiplomiin ja kahdessa toivottiin ja korostettiin monipuolisuutta. Kuviossa kaksi ja taulukossa yksi näkyy kysymyksen viisitoista (15) vastausten jakautuminen.

15. Mitä kirjallisuuden genrejä haluaisit mukaan lukudiplomiin?

Vastaajien määrä: 8, valittujen vastausten lukumäärä: 69

Kuvio 2. Kirjallisuuden genret

Taulukko 1. Kirjallisuuden genret, vastaajamäärät

	n	Prosentti
jännitys	7	87,5%
kauhu	4	50%
scifi	4	50%
fantasia	6	75%
eläinkirjallisuus	7	87,5%
urheilukirjallisuus	6	75%
historialliset romaanit	6	75%
huumori	7	87,5%
runot	7	87,5%
sarjakuvat	6	75%
tietokirjat	6	75%
muu, mikä?	3	37,5%

Kuudennestatoista (16) kysymyksessä kysyttiin avoimena tekstikenttänä, sopisivatko/ tukisivatko kirjallisuuden genret opetusta, jollain tietyllä luokka-asteella. Yhdessä vastauksista käsiteltiin asiaa siitä näkökulmasta, että erilaisissa ilmiöissä voi

olla erilaisia kirjallisuuden genrejä käsiteltävänä. Esimerkiksi mainittiin, että tietokirjat sopisivat ilmastonmuutokseen, tai avaruuteen ja kaunokirjallisuus ja runokirjat puolestaan maantieteellisiin ilmiöihin.

Vastauksista kävi ilmi, että tietokirjoja voisi olla järkevämpää ottaa mukaan vanhempien oppilaiden kanssa, koska silloin niitä voi käyttää jo paremmin myös opetuksen apuna. Viidennelle luokalle mainittiin sopiviksi genreiksi myös fantasia sekä historialliset romaanit, sillä historian opiskelu alkaa 5.-luokalla ja olisi siksi luonteva. Vastauksista nousi myös esille, että alakoulun yläluokkalaiset tuntuvat innostuvan ja motivoituvan erityisesti kauhusta ja scifistä, joten ne voivat olla genrejä, jotka motivoivat hyvin myös vähemmän lukevia tässä ikäluokassa. Kirjallisuuden monipuolisen tuntemisen mainittiin sopivan kaikille luokka-asteille, mutta 3.–4.-luokasta alkaen voi tulla mukaan enemmän myös tarkoituksellista kirjallisuudenlajeihin tutustumista. Yhdessä vastauksessa sanottiin myös, että listat voisivat painottaa Kotkan äidinkielen opetussuunnitelmaan, josta näkee, mikä tyyli painottuu milläkin luokalla.

Seitsemännessätoista (17) kysymyksessä pohdittiin valintakysymyksenä voisiko lukudiplomi tukea monialaisia opintoja. Kuusi vastaajaa vastasi kyllä ja yksi vastaaja vastasi ei. Kummallekin ryhmälle esitettiin lisäkysymys. Kahdeksastoista (18) kysymys, esitettiin avoimena tekstikenttänä kyllä vastanneille ja siinä kysyttiin miten lukudiplomi voisi tukea monialaisia opintoja. Vastauksissa nousi esille, että ilmiökirjallisuuden avulla voisi aluksi tutustua aiheeseen ja myöhemmin syventää aihetta. Esille nostettiin myös, että oppilaat saattaisivat innostua eri oppiaineista kirjallisuuden kautta enemmän ja että kun kirjat linkittyvät opiskeltavaan aiheeseen, sen sisällöt saattavat olla helpommin ja mielekkäämmin sisäistettävissä. Teemoitain listatut kirjat auttaisivat löytämään tiettyyn monialaiseen kokonaisuuteen sopivaa lukemista. Mainittiin myös, että tiettyyn ilmiöön liittyvällä kirjallisuudella saadaan lisää syvyyttä, elämyksellisyyttä ja lisätietoa käsiteltävästä asiasta. Kysymyksen (17) ei vastanneille esitettiin myös lisäkysymys avoimena tekstikenttänä, yhdeksästoista (19) kysymys, miksi ei, mutta siihen ei saatu vastausta.

Kahdeskymmenes (20) kysymys oli valintakysymys, jossa kysyttiin, olisiko hyvä, jos lukudiplomissa olisi useampi eri taso/ mahdollisuus suorittaa bonusdiplomi, tai muu vastaava, jonka avulla eri tasoiset lukijat voivat asettaa itselleen sopivan tavoitteen/

haastaa itseään. Vastauksista eniten sai kannatusta se, että lukudiplomissa olisi eri tasoja, esim. tähtilukija, superlukija, megalukija. Tämä vastausvaihtoehto sai neljä ääntä. Toiseksi eniten kannatusta, kolme ääntä, sai bonusdiplomi, jossa oppilaan olisi joka vuosi mahdollista suorittaa bonusdiplomi oman luokka-asteen diplomin lisäksi lukemalla kirjoja tuplamäärä. Mestari lukija-titteli jäi kokonaan ilman ääniä. Yksi vastaus tuli myös kohtaan muu, mikä? Tähän vastaaja oli ehdottanut, että voisi olla yhdistelmä kaikkea. Hän kertoi, että vanhassa Metsolassa, uudessa Langinkoskessa, on käytössä tähtikerho, kultakerho ja timanttiliiga. Niissä luetaan kuusi, 12 ja 20 kirjaa ja tehdään niistä tehtävät.

(21) kysymyksessä kysyttiin valintakysymyksenä voiko oppilas lukea kirjan kuuntelemalla äänikirjan, jos siitä sellainen on olemassa? Vastaukset jakoutuivat niin, että seitsemän vastaajaa, vastasi kyllä ja yksi vastaaja vastasi ei. Kummastakin vastauksesta seurasi taas avoimena tekstikenttänä lisäkysymys, jossa pyydettiin perustelemaan. Kysymys (22) esitettiin kyllä vastanneille. Vastauksista selvisi, että kaikki suhtautuivat äänikirjoihin jokseenkin positiivisesti. Vastauksissa nostettiin esille muun muassa se näkökulma, että äänikirjojen ollessa uusi mediamuoto, ne saattaisivat saada monet innostumaan tarinoista edes sillä tavalla. Sama vastaaja kannatti, että osan diplomista voisi suorittaa äänikirjojen avulla. Toinen vastaaja oli sitä mieltä, että miksi ei, mutta sen voisi rajoittaa yhteen äänikirjaan.

Kolme muuta vastaajaa, jotka olivat vastanneet lisäkysymykseen, olivat käsitelleet asiaa pienien oppilaiden, joilla ei ole vielä kehittynyt lukutaito kovin korkealle tasolle, ja lukuvaikeuksista kärsivien oppilaiden näkökulmasta. Mahdollisuus lukea kirjat kuuntelemalla äänikirja lisäisi myös heidän mahdollisuuksiaan suorittaa diplomi ja kaikki vastaajat kannattivat, että ainakin osa diplomisuorituksista tulee voida hyväksyä myös äänikirjoina. Ei vastanneelle esitettiin myös lisäkysymys, kysymys (23), jossa pyydettiin myös perusteluja. Vastaaja kertoi, ettei toistaiseksi ollut tarjonnut mahdollisuutta suorittaa lukudiplomia äänikirjojen avulla. Vastaaja käsitteli asiaa siitä näkökulmasta, että tavoitteena on kehittää lasten lukutaitoa ja perinteinen lukeminen on siihen edelleen paras keino.

(24) kysymyksessä kerrottiin, että elokuvanlukutaito on yksi monilukutaidon osista ja kysyttiin valintakysymyksenä voisiko lukudiplomiin sisältyä elokuvia. Seitsemän

vastaajaa, vastasi kyllä ja yksi vastaaja vastasi ei. Myös tämän kysymyksen jälkeen esitettiin avoimena tekstikenttänä lisäkysymykset, sekä kyllä että ei vastanneille, kysymykset (25) ja (26) joissa vastaajaa pyydettiin perustelemaan.

Kysymyksen (25) vastauksista kävi ilmi, että elokuvaan suhtauduttiin myönteisesti, mutta suurin osa vastaajista piti parempana ideana, että elokuvat laitettaisiin esimerkiksi osaksi bonusdiplomia, kuin varsinaiseen lukudiplomiin. Yksi vastaaja ehdotti, että voisi olla erillinen ”monilukutaitodiplomi” jossa voisi olla esimerkiksi elokuvia, sarjakuvia, sanoma- ja aikakauslehtiä. Toinen vastaaja sanoi, että elokuvadiplomi voisi olla bonuksena. Pari vastaajaa piti kuitenkin hyvänä ideana, jos elokuvia olisi myös varsinaisessa lukudiplomissa mukana. He pitivät elokuvia lapsille mieluisana formaattina. Toinen vastaajista nosti esiin, että olisi vain hienoa, jos lapset katsoisivat myös jotain järkevää ja pohtisivat näkemäänsä kriittisesti. Toinen vastaaja piti mahdollisena, että lapset saattaisivat innostua tarttumaan myös kirjaan elokuvan innostamana. Vastaaja toivoi myös pieniä tehtäviä elokuvaan liittyen, tehtäväksi joko yksin, tai yhdessä luokan kanssa. Kysymyksen (26) vastauksesta selvisi, että vastaaja haluaa, että lukudiplomi vaalii ja vaatii lukemista. Hän piti sitä tärkeänä, koska lasten lukeminen on koko ajan vähentynyt ja ruutu-aika muutenkin vain kasvanut.

(27) kysymyksessä selvitettiin valintakysymyksenä pitävätkö opettajat hyvänä vai huonona asiana, jos kirjoihin on merkitty niiden haastavuustaso, kuten esimerkiksi tällä hetkellä käytössä olevassa Villi-Rilli-lukudiplomissa on merkattu iisi, tavis, kovis. Vastaukset jakautuivat niin, että seitsemän vastaajaa vastasi tasojen merkitsemisen olevan hyvä asia ja yksi vastaaja vastasi sen olevan huono asia. Vastanneille esitettiin lisäkysymykset, kysymykset (28) ja (29), avoimina tekstikenttinä, joissa vastaajaa pyydettiin perustelemaan.

Kysymyksen (28) vastauksista selvisi, että tätä pidettiin hankalana kysymyksenä, jossa on sekä hyviä että huonoja puolia. Hyviksi puoliksi nostettiin se, että opettajan on helpompi suositella kirjoja, sillä hän pystyy luokittelun avulla tekemään sen ilman, että hänen täytyy lukea itse ensin kaikkia kirjoja. Hyvinä puolina pidettiin myös sitä, että oppilas löytää helpommin itselleen sopivaa luettavaa ja se, että se saattaa vähentää vääränlaisten kirjojen valintaa, joka voisi lannistaa oppilasta. Yksi vastaaja kertoi myös, että luokittelu helpottaisi hänen työtään lukudiplomin arvostelussa, sillä

hänellä oli käytössä systeemi, jossa saatu arvosana perustuu kirjojen vaikeustason. Huonoina puolina pidettiin sitä, että kategorisointi voi ohjata liikaa oppilaiden valintoja ja se, että kirjojen luokittelijan työ on haastavaa.

Kysymyksen (29) vastauksessa oli nostettu esille se, että haastavuustasoa, ei kannattaisi ehkä merkitä ainakaan isompien (4.-luokkalaiset ja sitä vanhemmat) oppilaiden kirjalistaan, jotta oppilaat oppisivat itse valitsemaan sopivaa luettavaa, eivätkä jäisi jumiin vaikeustason merkkeihin. Vastaaja pohti, että oppilas voi esimerkiksi jättää jonkin mielenkiintoisen kirjan lukematta, jos se on esimerkiksi merkitty haastavammaksi, kuin mitä oppilas uskoo oman lukutaitonsa olevan. Toisaalta pidettiin myös mahdollisena, että oppilas päätyy valitsemaan vain helpoiksi merkittyjä kirjoja, koska haluaa mennä sieltä mistä aita on matalin.

6.1.3 Lukudiplomiin liittyvät tehtävät

Kolmaskymmenes (30) kysymys oli valintakysymys, jossa kysyttiin, haluaisiko vastaaja laatia kirjoihin liittyvät tehtävät itse, vai haluaisiko hän kirjastolta joitakin valmiita tehtäviä? Kaikki kahdeksan vastaajaa vastasivat, että haluaisivat valmiita tehtäviä kirjastolta.

(31) kysymys oli monivalintakysymys, jossa kysyttiin voisiko lukudiplomin suorittaa esimerkiksi yhteisöllisyyttä tukevilla menetelmillä. Kaikki vastausvaihtoehdot saivat kahdeksan ääntä. Lisäksi kolme vastaajaa, oli vastannut myös kohtaan muu, mikä? Siihen tulleissa vastauksissa nostettiin esille, että kaikki yhteisöllisyys on hyvää ja synnyttää keskustelua. Mainittiin myös, että pienille koululaisille vanhempi on voinut lukea kirjan yhdessä oppilaan kanssa. Myös lukupiiri oli nostettu esille sopivaksi yhteisöllisyyttä tukevaksi menetelmäksi.

(32) kysymyksessä tiedusteltiin monivalintakysymyksenä, jossa vastaaja sai valita useita vaihtoehtoja, haluaisivatko opettajat lukudiplomiin perinteisempien tehtävien lisäksi eri tekniikoita hyödyntäviä tehtäviä, esimerkiksi videon kuvaaminen (esimerkiksi kirjatrailerit), valokuvaus, eri esitystekniikoita (Genially, PowerPoint, Prezi) hyödyntäviä tehtäviä, koodaamista (esimerkiksi peli kirjan tapahtumaan liittyen), tai draaman keinoja hyödyntäviä tehtäviä. Eniten kannatusta saivat valokuvaus

ja draaman keinoja hyödyntävät tehtävät, jotka kumpikin saivat seitsemän ääntä. Toiseksi eniten kannatusta sai videon kuvaaminen, jota oli äänestänyt kuusi vastaajaa, vähiten kannatusta saivat eri esitystekniikoita hyödyntävät tehtävät sekä koodaaminen, jotka kumpikin olivat saaneet neljä ääntä. Valittavana oli myös kohta muu, mikä, johon oli vastannut yksi vastaaja. Siinä vastaaja oli korostanut monipuolisuutta tässäkin asiassa ja muistutti, että kaikkia vaihtoehtoja ei ole aina pakko käyttää, mutta on hyvä antaa vaihtoehtoja.

(33) kysymyksessä annettiin vastaajille mahdollisuus kirjoittaa avoimelle tekstikentälle omia tehtävätoiveita, mikäli kysymyksen (32) tehtäväideoista ei löytynyt sopivia, tai jos vastaaja kaipasi niiden lisäksi jotain muuta. Tässä vastaajat toivat ilmi, että tehtävien tulisi olla teknisesti tarpeeksi helppoja toteuttaa, sillä kouluissa ei aina välttämättä ole vaadittavia laitteita käytössä, eikä opettajalla ole välttämättä tarvittavaa osaamista. Tuotiin myös esiin, että kotonakin varustetasot ja tekninen osaaminen vaihtelevat. Kuitenkin tuotiin myös esille, että erilaiset tehtävämuodot saattavat motivoida erityisesti niitä, joilta löytyy tiettyä osaamista.

Erilaisia tehtäviä pidettiin monipuolisina ja tuoreina. Samassa muistutettiin kuitenkin myös siitä, että esimerkiksi 3.-luokkalainen ei välttämättä automaattisesti tiedä, mitä vaikka sarjakuva tarkoittaa, eikä osaa tehdä sellaista ilman lisäneuvoja. Siksi vastaaja oli pohtinut, että voisi olla ehkä parempi, jos kysymyksiä ei jaoteltaisi eri ikäisille, tai että tehtäviin voisi myös harkita tasoja esimerkiksi iisi, tavis, kovis. Tämän kysymyksen vastauksissa korostettiin myös sitä, että tehtävien ohjeiden tulee olla selkeät ja tarkat ja että tehtävät ovat oppilaan itse tehtävissä joko itsenäisesti, tai parin kanssa. Mediaa vaativien tehtävien kohdalla muistutettiin myös, että niiden tekemisessä tulee olla käytössä sellaiset sovellukset/ ohjelmat, jotka ovat ilmaisia, ikärajoiltaan sopivia ja löytyvät helposti/ kaikilta.

(34) kysymyksessä kysyttiin avoimella tekstikentällä, kuinka paljon yhdessä luku-diplomissa olisi hyvä olla tehtävävaihtoehtoja kirjojen pohjalta suoritettavista tehtävistä. Kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että noin 10–12 on hyvä määrä. Toinen vastaaja nosti myös esille, että se riippuu siitä, kuinka paljon tehtäviä tehdään, esimerkiksi hän piti 10 kirjaa hyvänä määränä, jos tehtäviä tehdään kuusi. Sama vastaaja nosti myös esille, että jos vaihtoehtoja on 10, tarvitaan myös lisälista, missä voi olla paljon ekstravaihtoehtoja niille, jotka lukevat esimerkiksi 20 kirjaa. Vastauksista

nousi myös esille, että olisi hyvä, että tehtävävaihtoehtoja olisi runsaasti, joista osa voisi olla helpommin lähestyttäviä ja toiset mahdollistaisivat luovempia ratkaisuja.

(35) kysymyksessä kysyttiin valintakysymyksenä saako saman tehtävän tehdä useasta eri kirjasta. Vastaukset jakoutuivat tasan kyllä ja ei vastausten välille, niin, että kumpikin vastausvaihtoehto sai neljä ääntä. (36) kysymyksessä kysyttiin valintakysymyksenä olisiko parempi, että jokaisella luokka-asteella on oma kirjalista, vai että sama kirjalista käy aina kahdelle vuosiluokalle, esimerkiksi 1.–2.-luokan kirjalista. Suurin osa vastaajista, kuusi vastaajaa, kannatti samaa kirjalista kahdelle luokka-asteelle ja kaksi vastaajaa kannatti omaa kirjalista joka luokka-asteelle. (37) kysymyksessä kysyttiin valintakysymyksenä olisiko parempi, että luettujen kirjojen määrä pysyy joka vuosi samana, vai että se kasvaa vuosittain. Seitsemän vastaajista kannatti kirjojen määrän pysymistä samana ja yksi vastaaja sitä, että kirjojen määrä kasvaisi vuosittain.

(38) kysymys esitettiin niille, jotka olivat vastanneet, että olisi hyvä, jos kirjojen määrä pysyisi samana joka vuosi. Heiltä kysyttiin avoimella tekstikentällä mikä olisi hyvä määrä luettavia kirjoja. Vastaukset vaihtelivat jonkin verran. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että kuudesta kymmeneen on ihan hyvä määrä. Toinen oli taas sitä mieltä, että kuusi on perusasteella aivan minimi määrä. Yksi vastaaja sanoi, että kirja kuukaudessa on hyvä. Yhdessä vastauksessa tuotiin esiin, että luettavien kirjojen määrä riippuu erittäin paljon kirjoista. Vastaaja sanoi, että joissain tapauksissa luettavien kirjojen määrää voisi jopa vähentää, esimerkiksi jos kuudennen luokan aikana lukee kolme Harry Potterin paksuista kirjaa, olisi se jo erittäin riittävä suoritus diplomiin. Vastaaja sanoi myös, että vastaavasti 2.-luokkalaisten diplomi voisi hyvin sisältää Banaani-kirjojen tasoisia kirjoja 15 kappaletta. Vastaajalta, joka vastasi, että luettavien kirjojen määrää voisi kasvattaa vuosittain, kysyttiin (39) kysymyksessä avoimella tekstikentällä mikä olisi sopiva määrä kirjoja/ tietty vuosiluokka. Tähän saatiin vastaukseksi, että noin viisi kirjaa voisi olla vähimmäismäärä, jota sitten lähdetään kasvattamaan 1–2 kirjalla/ lukuvuosi.

6.1.4 Tiedottaminen

(40) kysymyksessä kysyttiin monivalintakysymyksenä, jossa vastaaja sai valita useita vaihtoehtoja, miten lukudiplomista kannattaisi vastaajien mielestä tiedottaa. Eniten kannatusta, kaikkien kahdeksan vastaajan äänen sai lukudiplomikirjoista pidettävä kirjavinkkaus koululla/ kirjastolla. Toiseksi eniten ääni saivat kirjatrailerit lukudiplomikirjoista, jota oli äänestänyt seitsemän vastaajaa, sekä Kyyti-Finna verkkokirjastossa tapahtuva tiedottaminen, jota oli äänestänyt kuusi vastaajaa. Se että kirjaston työntekijä tulisi vanhempainiltaan kertomaan lukudiplomista sai neljän vastaajan äänen. Vähiten kannatusta sai Pedanetissä tapahtuva tiedotus, jota oli kannattanut kolme vastaajaa. Myös kohtaan muu mikä, oli vastannut kaksi vastaajaa. Tässä toinen vastaaja otti esille, että opettajien tiedottaminen on ensiarvoisen tärkeää ja siihen on syytä panostaa. Toinen vastaaja kertoi, että hänelle on lukudiplomi selkeästi osana opetusta ja siksi hänestä on luontevaa tiedottaa itse oppilaiden vanhempia sekä vanhempainillassa, että Wilma-viesteillä. Kuukaan vastaajista ei kaivannut vanhempainillan järjestämistä kirjastolla ja että lukudiplomista kertominen tapahtuisi sen yhteydessä kirjastolla.

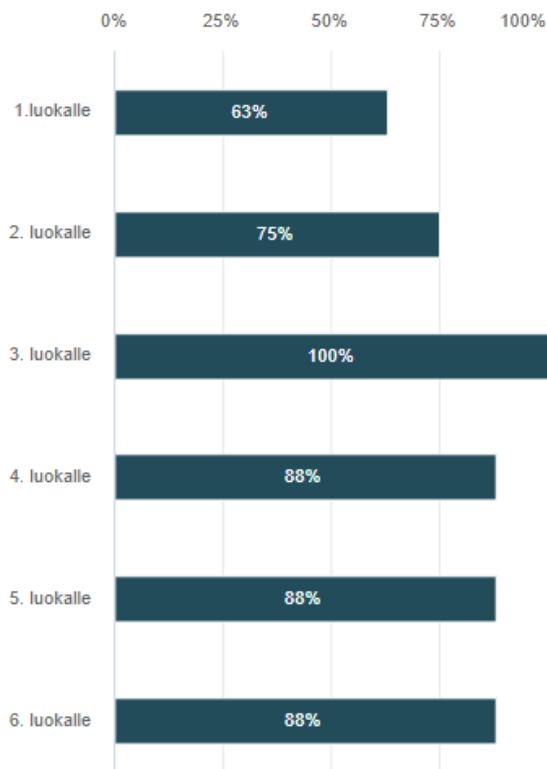
(41) kysymyksessä kysyttiin avoimella tekstikentällä, koska vastaaja haluaisi vinkkauksen/ lukudiplomista tiedottamisen tapahtuvan (esimerkiksi alkusyys, tai loppusyys). Lähes kaikki vastaajat olivat yksi mielisiä siitä, että vinkkauksen/ lukudiplomista tiedottamisen olisi hyvä sijoittua alkusyysyyn syys-lokakuulle. Nousi esiin, että vaikka alkusyysyyn pakkautuu paljon muutakin asiaa, olisi lukudiplomikin hyvä saada heti käyntiin, jotta se ehdittäisiin suorittaa lukuvuoden aikana. Vastauksissa nousi myös esiin, että muilla luokilla alkusyys esimerkiksi syyskuu on hyvä aika tiedottamiselle, mutta ensimmäisen luokan kanssa se voisi tapahtua hieman myöhemmin, esimerkiksi lokakuussa, tai niin kuin toinen vastaaja sanoi, alkuvuodesta.

(42) kysymyksessä kysyttiin valintakysymyksenä kokevatko vastaajat, että lukudiplomikirjoista järjestettävä kirjavinkkaus/ kirjatrailerit voisivat lisätä lukudiplomin suorittamista. Kaikki kahdeksan vastaajaa vastasivat kyllä. (43) kysymyksessä kysyttiin valintakysymyksenä voisiko lukudiplomikirjoihin liittää kirjavinkkauksen, kaikki kahdeksan vastaajaa vastasivat myös tähän kyllä.

(44) kysymyksessä kysyttiin monivalintakysymyksenä mille luokka-asteelle kirjavinikkaus lukudiplomikirjoista kannattaisi vastaajien mielestä järjestää. Äännet jakautuivat melko tasaisesti, niin että 3.-luokalla järjestettävä vinkkaus sai kaikkien kahdeksan vastaajan äänen. 1.-luokalla järjestettävä vinkkaus sai vähiten kannatusta, viisi vastaajaa kannatti sitä. 4., 5. ja 6.-luokalla järjestettävät vinkkaukset saivat kaikki seitsemän vastaajan kannatuksen. 2.-luokalla järjestettävää vinkkausta oli kannattanut kuusi vastaajaa. Kuviossa kolme ja taulukossa kaksi näkyy kysymyksen (44) vastausten jakautuminen.

44. Mille luokka-asteelle kirjavinikkaus lukudiplomikirjoista kannattaisi mielestäsi järjestää?

Vastaajien määrä: 8, valittujen vastausten lukumäärä: 40

Kuvio 3. Lukudiplomikirjavinkkauksen luokka-asteet

Taulukko 2. Lukudiplomikirjavinkkauksen luokka-asteet, vastaajamäärät

	n	Prosentti
1.luokalle	5	62,5%
2. luokalle	6	75%
3. luokalle	8	100%
4. luokalle	7	87,5%
5. luokalle	7	87,5%
6. luokalle	7	87,5%

6.1.5 Muu lukudiplomiin liittyvä toiminta

(45) kysymyksessä kysyttiin valintakysymyksenä olisiko vastaaja halukas osallistumaan luokkansa kanssa kilpailuun, jossa luokat kilpailisivat siitä mikä luokka lukee vuoden aikana eniten. Vastaukset jakautuivat tasan kyllä ja ei vastausten välille. Kumpikin vastausvaihtoehto sai neljä ääntä. (46) kysymyksessä kysyttiin valintakysymyksenä haluaisiko vastaaja, että kirjasto järjestäisi palkitsemistilaisuuden lukevimmalle 1.–2.-luokalle, 2.–4.-luokalle, 5.–6.-luokalle. Tässäkin vastaukset jakautuivat tasan, niin että kumpikin vaihtoehto sai neljä ääntä.

Kysymys (47) oli lisäkysymys niille vastaajille, jotka olivat vastanneet edelliseen kysymykseen kyllä. Tässä kysymyksessä kysyttiin avoimella tekstikentällä missä vastaajat haluaisivat palkitsemistilaisuuden järjestettävän ja milloin. Vastaukset painotettiin ajoitukseltaan loppukevääseen. Yhdessä vastauksessa pohdittiin myös, että kaksi kertaa vuodessa voisi olla hyvä. Paikoiksi ehdotettiin pääkirjastoa sekä vastaajien omia kouluja.

(48) kysymyksessä tiedusteltiin valintakysymyksenä haluaisivatko vastaajat osallistua palkitsemistilaisuuden suunnitteluun yhdessä kirjaston kanssa. Kolme vastasi ei ja yksi vastasi kyllä.

(49) kysymyksessä kysyttiin valintakysymyksenä käyttäisikö/ suosittelisiko vastaaja oppilaitaan käyttämään kännykkäpeliiä, jos sellainen kehitettäisiin lukudiplomin yhteyteen. Vastaajista kuusi vastasi kyllä ja kaksi vastasi ei. Kumpaakin vastausvaihtoehtoa seurasi lisäkysymys, kysymykset (50) ja (51) joissa vastausta pyydettiin perustelemaan avoimelle tekstikentälle. Kysymyksen (50) vastaukset olivat hyvin myönteisiä peliä kohtaan ja niistä välittyi ajatus, että kaikki mikä innostaa lukemiseen on hyvä ajatus. Nousi myös esille, että peli voisi toimia hyvänä motivoijana

etenkin poikien kohdalla. Kysymykseen (51) oli tullut yksi perustelu, jossa kielteistä vastausta perusteltiin sillä, että kännykkäpeli ei liity opintoihin.

(52) kysymyksessä kysyttiin monivalintakysymyksenä, mistä diplomin ja sen suorittamiseen tarvittavan materiaalin sekä ohjeiden pitäisi vastaajan mielestä löytyä. Kyyti-Finna verkkokirjasto oli saanut eniten kannatusta, kaikki kahdeksan vastaajaa oli kannattanut sitä. Toiseksi eniten kannatusta oli saanut vaihtoehto kirjastosta paperisena versiona, joka oli saanut seitsemän ääntä. Myös kohta muualta, mistä, oli saanut neljä ääntä. Muualta, mistä kohtaan oli suurin osa vastaajista vastannut, että materiaalin ja ohjeiden pitäisi tulla koulusta opettajalta oppilaalle, vaikka esimerkiksi vihkoon liimattavaksi. Yksi vastaaja oli nostanut myös esille sen, että monella oppilaalla on kotona käytössään kirjasovelluksia, esimerkiksi Bookbeat, josta oppilaat voivat myös etsiä lukudiplomikirjoja.

(53) kysymyksessä kysyttiin valintakysymyksenä haluaisiko vastaaja olla mukana uuden lukudiplomin kehittämisessä ja kommentoimassa ja suunnittelemassa sitä, varsinkin tehtävien osalta. Äännet jakautuivat tasan kyllä ja ei vastausten kesken, niin, että kumpikin sai neljä ääntä.

(54) kysymyksessä halukkaat saivat jättää yhteystietonsa mahdollisen lukudiplomityöryhmän perustamista varten. Vastaajista seitsemän oli tähän halukkaita. Kysymyksessä (55) kysyttiin avoimella tekstikentällä, oliko vastaajilla muita toiveita lukudiplomin suhteen. Vastauksissa pohdittiin voisiko esimerkiksi esikouluille/ alkuopetukseen suunnatulle pienimuotoiselle ”perhelukudiplomille” tai ”iltasatudiplomille”, jossa suositeltaisiin kirjoja vanhemman luettavaksi lapselle, esimerkiksi iltasatuina, olla kysyntää. Samassa pohdittiin, saataisiinko näin perheitä tarttumaan enemmän kirjoihin. Toinen vastaaja nosti esille, että lukudiplomin olisi hyvä olla helposti muokattavissa oman koulun tarpeisiin, eikä liian sitova.

Viimeisessä kysymyksessä (56), oli annettu mahdollisuus jättää palautetta kyselystä. Kysely sai palautetta sen pituudesta ja siitä että saatteeseen olisi ollut hyvä laittaa aika-arvio, joka kyselyyn vastaamiseen suunnilleen menee. Tutkimus sai palautetta myös aiheesta, jota pidettiin tärkeänä.

6.2 Uuden lukudiplomin sisällöt ja kehitysideat

Uuteen lukudiplomiin tulee tehdä laajat kirjalistat, jotka sisältävät runsaasti valinnanvaraa. Niiltä tulee löytyä laadukasta lasten ja nuorten kirjallisuutta, joissa on mukana niin uudempaa kirjallisuutta, kuin klassikoitakin, sekä runoja, satuja ja tietokirjoja. Opinnäytetyön aiheena oli suunnitella uudesta lukudiplomista ilmiölähtöinen, mutta myös kyselyssä nousi esille, että opettajat toivoivat uuteen lukudiplomiin valmiita kirjalistauksia eri ilmiöihin liittyen. Kehitysideana uuteen lukudiplomiin liittyen opettajat toivoivat myös mahdollisuutta tilata kirjastolta valmiita ilmiöpaketteja kouluille, joihin olisi koottu kirjoja tiettyyn ilmiöön liittyen. Täältä osin uuteen lukudiplomiin voisi hakea ideoita esimerkiksi aiemmin esitellystä valtakunnallisesta Kunnari-lukudiplomista, sillä siinä on nimenomaan huomioitu uusi opetussuunnitelma, ottamalla kirjatarjottimille mukaan kirjaryhmiä monista eri aiheista, niin että ne tukevat monialaista opiskelua.

Vastauksissa nousi esille varsinkin alempien luokkien kohdalla, että tietyt ilmiöt eivät olleet yksiselitteisesti sidoksissa johonkin tiettyyn luokka-asteeseen, vaan samoja teemoja toivottiin useammalla luokka-asteella. Näiden vastausten perusteella lähtisin toteuttamaan uutta lukudiplomia niin, että jokaiselle luokalle ei tehtäisi omaa ilmiökirjalistaa, vaan ilmiöistä tehtäisiin millekään luokalle personoimattomia kokonaisuuksia, joista opettajat voisivat valita luettavaa millä luokalla tahansa ja silloin kun se on hänen opetuksessaan ajankohtaista. Näin kirjalistaista ei tulisi liian sitovia ja opettajien olisi helpompi käyttää niitä omiin tarpeisiinsa. Tätä puoltaisi myös se, että osassa vastauksista tuotiin myös ilmi, että osa teemoista on sellaisia, että ne soveltuvat hyvin käsiteltäväksi kaikilla luokka-asteilla.

Tässä tapauksessa kirjoihin kannattaisi merkata niiden haastavuus/ taso, jotta opettajien olisi helpompi valita jokaiselta ilmiökirjalistalta omalle luokalleen sopivan haastavaa luettavaa ilman, että opettajan tarvitsisi itse lukea ensin kaikkia kirjoja. Myös koko lukudiplomia käsitellen saatiin aiemmista kysymyksistä kehitysidea, että kirjalistat voisivat mieluummin olla jaoteltu taitotason, kuin luokkatason mukaan, esimerkiksi ”sydäntaso” ja ”tähtitaso” jne. Kirjalistojen jaottelua luokka-asteen sijasta taitotasolla oli perusteltu esimerkiksi sillä, että neljäsluokkalainen ei välttämättä kovin mieluusti tartu toisen luokan kirjalistaan, vaikka hänen lukutaitonsa, tai

suomenkielentaitonsa olisikin enemmän sillä tasolla. Kotkalla on jo nyt ollut käytössä kolme tasoa, joilla se on kertonut kirjojen haastavuudesta, joten olisi luultavasti myös luontevaa jatkaa tasoihin perustuvalla luokittelulla.

Opettajat toivoivat lukudiplomiin monipuolisesti eri genrejä. Ehkä hieman yllättäen neljän suosituimman genren joukkoon nousivat jännityksen ja eläinkirjallisuuden lisäksi huumori ja runot. Muita genrejä, joita lukudiplomissa tulisi vastausten perusteella olla ovat fantasia, urheilukirjallisuus, historialliset romaanit, sadut, sarjakuvat ja tietokirjat. Kauhu ja scifi olivat saaneet vähiten ääniä, mutta myös ne olisi hyvä ottaa uuteen lukudiplomiin, sillä nekin olivat kuitenkin saaneet puolet äänistä, ja opettajat olivat vastauksissaan korostaneet sitä, että uuden lukudiplomin tulisi olla mahdollisimman monipuolinen. Niiden mukaan ottaminen on myös perusteltua, sillä yksi opettaja oli seuraavassa kysymyksessä, jossa tiedusteltiin mille luokka-asteelle genret voisivat sopia, tai millä luokka-asteella ne voisivat tukea opetusta, kertonut, että kauhu ja scifi ovat erityisesti alakoulun yläluokkalaisia innostavia genrejä ja voisivat hyvin innostaa ja motivoida vähemmän lukevia.

Siihen, mille luokka-asteelle genret sopisivat, saatiin vaihtelevia vastauksia. Kysymystä oli käsitelty sekä ilmiöoppimisen näkökulmasta, että luokka-aste näkökulmasta. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, että erilaisissa ilmiöissä voi käsitellä erilaisia genrejä. Toinen taas vastasi, että monipuolinen kirjallisuuden tunteminen sopii kaikille luokka-asteille, mutta voi olla tarkoituksenmukaisempaa 3.–4.-luokasta alkaen. Viidennelle luokalle mainittiin sopiviksi genreiksi historialliset romaanit, sekä fantasia. Myös tietokirjojen ajateltiin sopivan paremmin vähän vanhemmille oppilaille, koska silloin niitä voitaisiin hyödyntää myös osana opetusta. Yksi vastaaja kehotti käyttämään pohjana jaottelulle Kotkan äidinkielen opetussuunnitelmaa, josta näkee mikä genre painottuu milläkin luokalla. Näistäkin vastauksista päätellen voisi hyvin pohtia voisivatko myös genret olla jaoteltu mieluummin niin, että niihin on merkattu niiden haastavuus, sen sijaan, että niitä olisi merkattu vain jonkin tietyn luokka-asteen kirjallistalle. Yksi vaihtoehto olisi myös miettiä haluaako genrejen lisäämisellä ja asteittaisella mukaan ottamisella lisätä lukudiplomin haastavuutta, niin kuin esimerkiksi Hakalan koulun lukudiplomissa on tehty.

Uuteen lukudiplomiin kannattaisi tehdä myös eri tasoja, esimerkiksi superlukija, megalukija, tai muita vastaavia. Niiden avulla oppilas voi suorittaa lukudiplomista eri

tasoja, riippuen hänen lukuvuotensa aikana lukemastaan kirjamäärästä. Eri tasot olivat saaneet opettajilta eniten kannatusta kysymyksessä, jossa kysyttiin, olisiko hyvä, jos lukudiplomissa olisi useampi taso/ mahdollisuus suorittaa bonusdiplomi, tai muu sellainen. Tasoja puoltaisi myös se, että vastauksista käy ilmi, että lukudiplomi on käytössä myös pakollisena osana opetusta ja siitä annetaan myös arvio. Lukuvuoden alussa oppilaalle kerrotaan arviointiperusteet ja sen jälkeen oppilas saa asettaa itselleen tavoitteen. Arvosana perustui luettujen kirjojen määrään ja haastavuuteen. Nämä diplomien eri tasot voisivat siis tukea ehkä myös oppilaita ja opettajia tavoitteiden asettamisessa ja helpottaisivat arviointia.

Uuteen lukudiplomiin voisi ottaa mukaan myös mahdollisuuden lukea diplomikirjan äänikirjana, sillä suurin osa vastaajista oli puoltanut tätä. Äänikirjojen määrää pitäisi kuitenkin rajoittaa niin, että kaikkia kirjoja ei voisi lukea kuuntelemalla. Tähän yksi hyvä perustelu, joka nousi vastauksista, oli se, että lukudiplomin yhtenä tavoitteena on kehittää lasten lukutaitoa ja perinteinen lukeminen on tähän yhä paras keino. Äänikirjat on kuitenkin jossain määrin syytä ottaa mukaan ja ehkä esimerkiksi nuoremmilla oppilaille niiden osuus voisi olla suurempi. Vastaukset puolsivat tätä, sillä niissä mainittiin, että niiden avulla myös nuoremmat oppilaat, joilla lukutaito ei ole kehittynyt vielä niin hyväksi, pääsisivät hyvin kiinni lukudiplomin suorittamiseen.

Äänikirjoja olisi hyvä olla osana uutta lukudiplomia myös siksi, että niin kuin vastauksista kävi ilmi, ne tarjoaisivat paremman mahdollisuuden lukudiplomin suorittamiseen myös lukuvaikeuksista kärsiville oppilaille sekä oppilaille, joilla suomen kielentaito ei ole vielä kovin hyvä. Toki varsinainen lukeminen on tärkeää myös näiden oppilaiden kohdalla, jotta heidän lukutaitoaan saataisiin kehitettyä. Voisi kuitenkin olla kannustavampaa ja lukudiplomi helpommin lähestyttävä myös heidän kannaltaan, jos osan siitä voisi suorittaa kuuntelemalla äänikirjoja. Äänikirjat eivät ole uusi juttu lukudiplomeissa vaan esimerkiksi Helmet-lukudiplomissa on mainittu, että diplomikirjat voi myös kuunnella äänikirjoina, tai lukea e-äänikirjoina.

Elokuvia ei välttämättä kannata ottaa mukaan uuteen lukudiplomiin, ainakaan ensimmäiselle tasolle. Vastausten perusteella elokuvan voisi ottaa mukaan bonusdiplomiin. Voi myös miettiä riittääkö innostusta ja halua tehdä elokuvista oma diplomi, tai jonkinlainen ”monilukutaitodiplomi”, jossa voisi olla mukana esimerkiksi elokuvia,

sarjakuvia, sanoma- ja aikakauslehtiä. Näitä vaihtoehtoja oli myös ehdotettu vastaajien toimesta.

Vastausten perusteella voisi olla hyvä, jos uuteen lukudiplomiin ei merkittäisi tasoja ainakaan enää 4.-luokasta ylöspäin, koska oppilaille olisi hyvä antaa myös mahdollisuus harjaantua itse valitsemaan sopivan haastavaa luettavaa. Aikaisempien vastausten perusteella uuteen lukudiplomiin voisi tulla esimerkiksi ilmiökirjalistat, jotka olisivat samat kaikilla alakoulujen luokilla ja niihin olisi merkattu taso, jonka mukaan opettaja osaisi valita omalle luokalleen sopivaa luettavaa. Myös genrekirjallisuudessa voisi pohtia, voisiko siinäkin olla yhteiset kirjalistat koko alakoululle ja niihin olisi merkattu myös kirjan haastavuus. Toisaalta tässä tapauksessa varsinaisiin luokka-asteisiin perustuviin kirjalistoihin ei jäisi kovinkaan paljoa sisältöä. Jos tähän ratkaisuun päädytään, olisi ehkä järkevää ottaa käyttöön yhden vastaajan jo aiemmin ehdottamat tasoihin perustuvat lukudiplomit, jolloin helpot kirjat olisivat yhdessä listassa, keskivaikeat toisessa ja haastavat omassaan.

Uuteen lukudiplomiin olisi hyvä tehdä myös valmiita tehtävävaihtoehtoja, sillä kaikki vastaajat toivoivat kirjastolta valmiita tehtäviä. Uudempia tekniikoita hyödyntävät tehtävät saivat hyvin kannatusta, esimerkiksi valokuvaus ja draaman keinoja hyödyntävät tehtävät saivat todella suuren suosion, ja niitä kannattaisi ottaa mukaan uuteen lukudiplomiin tehtävävaihtoehtoiksi. Kuitenkin myös muut uudempia tekniikoita hyödyntävät tehtävävaihtoehdot saivat hyvin kannatusta ja avoimissa vastauksissa kävi ilmi, että kannattaisi ottaa mukaan kaikkia vaihtoehtoja ja muutenkin monipuolisuutta myös tehtävien osalta. Hyviä monipuolisia media- ja monilukutaitoja kehittäviä tehtäviä, joista voi hakea ideoita löytyi runsaasti muun muassa Kunnari-lukudiplomista sekä Oulun lukudiplomista.

Vaikka uudempia tekniikoita hyödyntävät tehtävät saivat hyvin kannatusta ja niitä kannattaa ottaa mukaan uuteen lukudiplomiin, täytyy lukudiplomissa olla myös hyvä valikoima perinteisempiä ja teknisesti helposti suoritettavissa olevia tehtäviä. Tätä puoltaa se, että uudempia tekniikoita hyödyntävien tehtävien kohdalla oltiin huolissaan siitä, että kouluilla ja kodeissa varustetasot vaihtelevat. Myös opettajien osamisesta oltiin huolissaan. Näistä syistä on tärkeää, että uudempia tekniikoita hyödyntävät tehtävät ovat mukana listalla ja taitavammat oppilaat voivat innostua niistä

ja valita niitä tehtäväkseen, mutta ne eivät saa olla diplomissa ainoa vaihtoehto/pakollisia.

Myös tehtävien kohdalla vastauksissa nousi esille ajatus, että tehtävät voisi myös olla jaoteltu eri tasojen mukaan ja niitä tulisi olla runsaasti. Tällä hetkellä Villi Rillilukudiplomissa käytössä olevat tehtävät koettiin ainakin aivan liian helpoiksi, esimerkiksi viidennen luokan oppilaille. Uuteen lukudiplomiin tulevien tehtävien ohjeiden tulee olla myös selkeät ja tarkat ja tehtävien tulee olla helposti oppilaan suoritettavissa, joko itsenäisesti tai parin kanssa. Tehtäviä olisi hyvä olla vähintään kymmenen jokaisella listalla, esimerkiksi jos tehdään eri tasoiset tehtävälisterit. Kymmentä pidettiin kuitenkin aika lailla minimi määränä ja tässäkin korostettiin, että on parempi, jos tehtäviä tulisi runsaasti ja ne olisivat monipuolisia. Tehtävistä olisi hyvä löytyä sekä helpommin lähestyttäviä että luovemmille ratkaisuille tilaa jättäviä vaihtoehtoja.

Jos kirjalliset päädytään tekemään luokka-asteiden perusteella, tasojen sijasta, kannattaa ne tehdä kahdelle luokka-asteelle yhteiseksi. Tätä puoltaa se, että kahdeksasta vastaajasta kuusi oli sitä mieltä, että sama kirjalliset kahdelle luokka-asteelle on parempi, kuin joka luokka-asteelle oma. Uudessa lukudiplomissa luettavien kirjojen määrä voisi pysyä joka vuosi samana ja opettajat voivat halutessaan soveltaa sitä. Näin on toimittu jo Kotkassa Hakalan koulun lukudiplomissa. Vastauksien perusteella luettavien kirjojen määrä uudessa lukudiplomissa voisi olla kuudesta kymmeneen kirjaan, kuitenkin niin, että kuusi kirjaa olisi minimimäärä. Toisaalta vastaajista nousi esille, että luettavien kirjojen määrä riippuu paljon niiden tasosta, mutta ehkä tässä opettaja voi soveltaa itse vaadittavaa kirjamäärää. Tämä on ajatus, joka puoltaisi myös kirjojen luokittelua niiden tason mukaan.

Uuteen lukudiplomiin liittyen kannattaa järjestää kirjavinkkauksia lukudiplomikirjoista, sekä tehdä niistä mahdollisuuksien mukaan kirjatrailereita, sillä nämä osoittautuivat selkeästi suosituimmiksi tiedotusmuodoiksi lukudiplomiin liittyen. Kaikki vastaajat olivat myös sitä mieltä, että ne lisääisivät lukudiplomin suorittamista. Kirjavinkkauksia lukudiplomikirjoista ovat järjestäneet myös muun muassa Vaara-kirjastot, jotka ovat mainostaneet lukudiplomikirjavinkkausta kouluille.

Vastauksista kävi ilmi, että lukudiplomikirjavinkkausta olisi hyvä resurssien salliessa järjestää vaikka joka luokka-asteelle. Kysytyintä lukudiplomikirjavinkkaus olisi kuitenkin tämän tutkimuksen perusteella 3.-luokalla ja vähiten kysyntää oli 1.-luokalle. Myös opettajien tiedottaminen on ensiarvoisen tärkeää sekä se, että Kyyti-Finnassa tiedotetaan lukudiplomista selkeästi ja se on sieltä helposti saavutettavissa ja selkeästi esitettyä. Aikaisemmin tarkastelluista lukudiplomeista esimerkiksi Helmet-lukudiplomi on onnistunut tekemään itselleen erityisen onnistuneet, selkeät ja pirteät verkkosivut. Tiedottamisen/ kirjavinkkausten olisi hyvä tapahtua heti alkusyksystä, tai esimerkiksi 1.-luokkalaisten kohdalla lokakuussa.

Lukudiplomiin liittyvän materiaalin ja ohjeiden tulisi löytyä Kyyti-Finna-verkkokirjastosta. Lisäksi materiaalia voisi olla hyvä löytyä myös kirjastosta paperisena versiona. Vastauksissa korostui myös se, että opettajat toivoivat, että materiaali olisi sellaisessa muodossa, että he voisivat tunneilla jakaa sen oppilaille esimerkiksi vihkoon liimattavaksi. Aikaisemmin tarkastelluista lukudiplomeista esimerkiksi Vaarallisessa lukudiplomissa oli kaikesta diplomimateriaalista tehty yksi selkeä paketti.

Muita mahdollisia asioita, joita voi tulevaisuudessa pohtia lukudiplomiin liittyen ovat esimerkiksi lukevin luokka-kilpailun, tai muun vastaavan järjestäminen sekä kännykkäpelin suunnitteleminen lukudiplomin yhteyteen. Näistä erityisesti lukudiplomiin liittyvä kännykkäpeli oli herättänyt mielenkiinnon. Pelin suunnittelua puolsi etenkin ajatus, että se voisi motivoida varsinkin poikia suorittamaan lukudiplomia. Jos kirjasto päätyy joskus kehittämään lukudiplomiin liittyen pelin, voi siihen hakea inspiraatiota ainakin aikaisemmin tässä opinnäytetyössä esitellystä Seinäjoen Lukuliekki-diplomista, jonka yhteyteen on toteutettu myös 3.–4.-luokkalaisten suunnattu kännykkäpeli.

7 POHDINTA

Uuden lukudiplomin kehittäminen tuntui melko haastavalta ja laajalta projektilta. Tutkimus tarjosi kuitenkin mahdollisuuden tutkimuksen tekijälle kehittyä tutkijana ja olla mukana suunnittelemassa jotain uutta, josta voisi olla konkreetista hyötyä kirjaston ja koulun yhteistyölle Kotkassa. Lisäksi opinnäytetyöntekijällä oli tukeaan Kotkan kirjaston lastentiimin jäseniä. Ennen opinnäytetyön varsinaisen tekemisen aloittamista tutkimusaihetta oli suunniteltu yhdessä Kotkan pääkirjaston lasten- ja nuortenpalveluiden esimiehen Markku Kestin kanssa, jolta opinnäytetyön aihe oli myös saatu. Myöhemmin oltiin yhteydessä myös muutamaaan Kotkan pääkirjaston lastentiimin jäseneseen, joiden kanssa pidettiin Skype-palaveri liittyen Kotkan alakoulujen opettajille lähetettävään kyselyyn.

Haasteiksi opinnäytetyössä osoittautui muun muassa opettajien tavoittaminen ja siten myös aineiston keruu. Korona-aika asetti omat haasteensa opinnäytetyön tekemiselle, mutta toisaalta se tarjosi myös mahdollisuuden oppia enemmän verkon välityksellä tapahtuvasta kommunikoinnista. Ongelma tuli esille siinä vaiheessa, kun pohdittiin, koska kysely kannattaisi lähettää opettajille. Vaihtoehdot olivat vuoden 2020 loppukeväästä, tai vuoden 2020 alkusyksystä. Lopulta kysely päädyttiin lähettämään Kotkan alakouluille alkusyksystä, koska ajateltiin, että keväällä opettajilla oli paljon muuta mietittävää Koronan koulunkäyntiin mukanaan tuomien uusien haasteiden parissa. Ajateltiin myös, että opettajat saattavat olla jo kesälomatunnelmissa ja, että heillä saattaisi olla enemmän motivaatiota vastata kyselyyn syksyllä.

Kysely oli auki kaksi viikkoa. Ensimmäisen viikon jälkeen kyselyyn ei ollut saatu vielä yhtään vastausta ja se oli avattu vain kerran. Tämän jälkeen opettajille lähetettiin muistutusviesti ja toisen viikon jälkeen vastauksia saatiin lopulta kahdeksan. Kyselyssä yhtenä ongelmana, joka varmasti vähensi vastaajien määrää, oli sen pituus. Lisäksi kyselyyn olisi voinut koettaa hankkia jonkin yhteistyökumppanin niin, että vastaajien kesken olisi voitu arpoa esimerkiksi jokin palkinto.

Tutkimuksessa ja kyselyssä oli kuitenkin hyvää se, että vaikka suurin osa kyselylomakkeen kysymyksistä oli vapaaehtoisia vastata, suurin osa vastaajista oli vastannut kaikkiin kysymyksiin. Vastaajat olivat myös nähneet paljon vaivaa ja vastasivat

melko laajasti myös kyselyn moniin avoimiin tekstikenttiin. Koska kyselyyn saatiin hyviä, laajoja vastauksia, niiden pohjalta oli helpompi lähteä ideoimaan uuden lukudiplomin sisältöjä ja rakennetta. Vaikka vastauksia tuli vähän oli kyselytutkimus tasapuolinen, sillä se tarjosi kaikille yhtäläiset mahdollisuudet vastata kyselyyn. Lisäksi kyseessä oli kyselyn avulla toteutettava kvalitatiivinen tutkimus, jossa tärkeintä olivat vastausten sisällöt, eikä se paljonko vastauksia tuli.

Työ on tehty Kotkan kirjastolle auttamaan uuden alakoulujen lukudiplomin suunnittelussa. Opinnäytetyön tekijä on ollut yhteydessä Kotkan kirjaston lukudiplomista vastaavaan yhteyshenkilöön ja sopinut työn lähettamisestä kyseiselle henkilölle työn valmistuttua. Tämän jälkeen yhteyshenkilö käy toteuttamaan uutta lukudiplomia hyödyntäen opinnäytetyönä syntynyttä selvitystä ja suunnitelmaa. Opinnäytetyötä tehdessä saatiin myös muutamia halukkaita mahdollisesti osallistumaan ja kommentoimaan uuden lukudiplomin toteutusta, joihin Kotkan kirjaston puolelta lukudiplomivastaava voi halutessaan olla yhteydessä.

LÄHTEET

- Cantell, H. 01.06.2017. Sanoma Pro: Kokonaisuudet haltuun ilmiöoppimisen avulla. [Blogikirjoitus]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: <https://www.sanomapro.fi/kokonaisuudet-haltuun-ilmiooppimisen-avulla/>
- Eepos- Lukuliekki-peli. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 11.3.2020]. Saatavana: <https://eepos.finna.fi/Content/lukuliekki-peli>
- Eepos. Lukuliekki: alakoulujen ja esiopetuksen lukudiplomit. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 11.3.2020]. Saatavana: https://eepos.finna.fi/Content/lukudiplomi_alaluokat
- Ekaluokan kirjalista. 16.9.2019. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: https://kyyti.finna-test.fi/themes/custom/files/kotka_lukudiplomi_1_luokka_2019-2020.pdf
- Haaro, H., Rikaniemi, M. & Ylihärsilä, H. Kunnari. Kunnarin syntytarina. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: <https://kunnarilukudiplomi.fi/opettajat/syntytarina/>
- Helmet-lukudiplomi. Kirjalistat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: <http://kirjasto.one/lukudiplomi/index.php>
- Helmet-lukudiplomi. Suorittajalle. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: <http://kirjasto.one/lukudiplomi/suorittajille.php>
- Helmet-lukudiplomi. Tietoa sivuista. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: <http://kirjasto.one/lukudiplomi/tietoa-sivuista.php>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. Tutki ja kirjoita. 13.–14. osittain uud. p. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Ikonen, K. Innanen, K. & Tikkinen, S. 2015. Lukuinto-opas. Lukumotivaatiota ja monilukutaitoa koulun ja kirjaston yhteistyönä. [Verkkajulkaisu]. Oulu: Oulun yliopisto. [Viitattu 12.3.2020]. saatavana: http://www.lukuinto.fi/media/materiaalit/lukuinto_opas.pdf
- Kirjastot.fi. Karhulan kirjasto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.3.2020]. Saatavana: <https://hakemisto.kirjastot.fi/kotka/kotka-karhula/contact>
- Kirjastot.fi. Kirjastoauto Ilona. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.3.2020]. Saatavana: <https://hakemisto.kirjastot.fi/kotka/kotka-kirjastoauto/contact>

- Kirjastot.fi. Kotkan pääkirjasto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.3.2020]. Saatavana: <https://hakemisto.kirjastot.fi/kotka/kotka-paakirjasto/contact>
- Kolmannen luokan kirjalista. 16.9.2020. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: https://kyyti.finna-test.fi/themes/custom/files/kotka_lukudiplomi_3_luokka_2019-2020.pdf
- Kotka.fi. Karhulan kirjasto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.3.2020]. Saatavana: <https://www.kotka.fi/vapaa-aika/kirjastot/aukioloajat-ja-yhteystiedot/karhulan-kirjasto/>
- Kotka.fi. Karhuvuoren kirjasto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.3.2020]. Saatavana: <https://www.kotka.fi/vapaa-aika/kirjastot/aukioloajat-ja-yhteystiedot/karhuvuoren-kirjasto/>
- Kotka.fi. Kirjastoauto Ilona. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.3.2020]. Saatavana: <https://www.kotka.fi/vapaa-aika/kirjastot/aukioloajat-ja-yhteystiedot/kirjastoauto-ilona/>
- Kotka.fi. Kirjastot. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.3.2020]. Saatavana: <https://www.kotka.fi/vapaa-aika/kirjastot/>
- Kotka.fi. Pääkirjasto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 3.3.2020]. Saatavana: <https://www.kotka.fi/vapaa-aika/kirjastot/aukioloajat-ja-yhteystiedot/paakirjasto/>
- Kotkan kirjastoissa lähes puoli miljoonaa kävijää – Lukuneuvojapalvelu auttaa asiakasta löytämään mieluista lukemista. 2020. [Verkkolehtiartikkeli]. Kymensanommat 24.1.2020. [Viitattu 3.3.2020]. Saatavana: <https://kymensanommat.fi/uutiset/kulttuuri-ja-viihde/d8e956da-4ede-423d-b858-fa4e764c361e>
- Kotkan lukudiplomit 1.–9. luokille. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: https://kyyti.finna.fi/Content/lapset_ ja_nuoret
- Kunnari. Kumi-Tarzan. Kirjat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: <https://kunnarilukudiplomi.fi/tapiiri/kirjat/>
- Kunnari. Matilda. Kirjat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: <https://kunnarilukudiplomi.fi/matilda/ohjeet/>
- Kunnari. Sinuhe. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: <https://kunnarilukudiplomi.fi/sinuhe/>
- Kunnari. Suoritus. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: <https://kunnarilukudiplomi.fi/opettajat/suoritus/>

- Kunnari. Tapiiri. Kirjat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: <https://kunnarilukudiplomi.fi/tapiiri/kirjat/>
- Kunnari. Tavoitteet. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: <https://kunnarilukudiplomi.fi/opettajat/tavoitteet/>
- Kuudennen luokan kirjalista. 16.9.2020. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: https://kyyti.finna-test.fi/themes/custom/files/kotka_lukudiplomi_6_luokka_2019-2020.pdf
- KvaliMOTV. Ei päiväystä. 1.2.1 Kvalitatiivinen I. laadullinen tutkimus. [Verkkosivu]. [Viitattu 13.4.2020]. Saatavana: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L1_2.html
- Neljännän luokan kirjalista. 16.9.2020. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: https://kyyti.finna-test.fi/themes/custom/files/kotka_lukudiplomi_4_luokka_2019-2020.pdf
- Ohjeita. Ei päiväystä. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 26.8.2020]. Saatavana: <https://kyyti.finna-test.fi/themes/custom/files/diplomiohjeet.pdf>
- Opetushallitus. 20.11.2018. Mitä opetussuunnitelman perusteissa sanotaan itseohjautuvuudesta, digitalisaatiosta ja ilmiöoppimisesta? [Verkkosivu]. [Viitattu 23.4.2020]. Saatavana: <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2018/mita-opetussuunnitelman-perusteissa-sanotaan-itseohjautuvuudesta-digitalisaatiosta-ja>
- Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-ydinasiat>
- Oulu kirjastoreitti. Oulun kaupungin kirjallisuusdiplomi. Alakoulunkirjallisuusdiplomi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 11.3.2020]. Saatavana: <https://www.ouka.fi/oulu/kirjastoreitti/alakoulun-kirjallisuusdiplomi>
- Peda.net. Aittakorven koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/aittakorven-koulu/yhteystiedot/opettajat-ja-luokat>
- Peda.net. Hakalan koulu. Historia. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/hakalan-koulu/meid%C3%A4nkoulumme/historia>
- Peda.net. Hakalan koulu. Lukudiplomi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/hakalan-koulu/lukudiplomi>

- Peda.net. Hakalan koulu. Lukudiplomi. Pronssitaso. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/hakalan-koulu/lukudiplomi/pronssitaso>
- Peda.net. Hakalan koulu. Lukudiplomi. Kultataso. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/hakalan-koulu/lukudiplomi/kultataso>
- Peda.net. Hakalan koulu. Luokat ja opettajat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/hakalan-koulu/yhteystiedot/ljol2>
- Peda.net. Haukkavuoren koulu. Henkilökunta. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/kotkansaaren-koulu/ht/henkil%C3%B6kunta3>
- Peda.net. Haukkavuoren koulu. Meidän koulumme. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/kotkansaa-ren-koulu/ht/meid%C3%A4n-koulumme>
- Peda.net. Hovinsaaren koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/hovinsaaren-koulu>
- Peda.net. Hovinsaaren koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/hovinsaaren-koulu/kou-lunk%C3%A4ynnin-tuki/ko/okjkoo>
- Peda.net. Hovinsaaren koulu. Luokat ja opettajat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/hovinsaaren-koulu/yhteystiedot/luokat-ja-opettajat>
- Peda.net. Korkeakosken koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/korkeakosken-koulu>
- Peda.net. Korkeakosken koulu. Opettajat ja luokat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/korkeakosken-koulu/yhteystiedot/opettajat-ja-luokat>
- Peda.net. Kyminkartanon koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/kyminkartanon-koulu>
- Peda.net. Kyminkartanon koulu. Yhteystiedot. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/kyminkartanon-koulu/yhteystiedot>
- Peda.net. Langinkosken koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/langinkosken-koulu>

- Peda.net. Langinkosken koulu. erityisluokanopettajat, luokanopettajat ja -valvojat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/langinkosken-koulu/yhteystiedot/luokanvalvojat>
- Peda.net. Langinkosken koulu. Meidän koulumme. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/langinkosken-koulu/meid%C3%A4n-koulumme>
- Peda.net. Otsolan koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/otsolan-koulu>
- Peda.net. Otsolan koulu. Opettajat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/otsolan-koulu/yhteystiedot/opettajat>
- Peda.net. Pihkoon koulu. Opettajat ja luokat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/pihkoon-koulu/yhteystiedot/opettajat-ja-luokat>
- Peda.net. Pihkoon koulu. Meidän koulumme. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/pihkoon-koulu/meid%C3%A4n-koulumme>
- Peda.net. Rauhalan koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/rauhalan-koulu>
- Peda.net. Rauhalan koulu. Yhteystiedot. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/rauhalan-koulu/yhteystiedot>
- Peda.net. Rauhalan koulu. Meidän koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/rauhalan-koulu/meid%C3%A4n-koulu>
- Peda.net. Ruonalan koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/ruonalan-koulu>
- Peda.net. Ruonalan koulu. Opettajat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/ruonalan-koulu/ta-pahtumat/opettajat3>
- Peda.net. Tavastilan koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/tavastilan-koulu>

- Peda.net. Tavastilan koulu. Opettajat ja luokat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/tavastilan-koulu/yhteystiedot/opettajat-ja-luokat>
- Peda.net. Aittakorven koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/aittakorven-koulu>
- Peda.net. Hakalan koulu. Lukudiplomi. Hopeataso. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/hakalan-koulu/lukudiplomi/hopeataso>
- Peda.net. Mussalon koulu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/mussalon-koulu>
- Peda.net. Mussalon koulu. Yhteystiedot. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus/mussalon-koulu/yl>
- Peda.net. Peruskoulut. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 5.3.2020]. Saatavana: <https://peda.net/kotka/perusopetus>
- Seinäjoki.fi. 14.8.2019. Eepos-kirjastojen uusi lukudiplomi on valmis. [Verkkosivu]. [Viitattu 11.3.2020]. Saatavana: <https://www.seinajoki.fi/ajankohtaista/tiedotteet/2019/08/EVJueipo3.html.stx>
- Sjölund, A-K. 2013. Pelikasvattajan käsikirja. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Tampreprint Oy. [Viitattu 22.10.2020]. Saatavana: <https://pelikasvatus.fi/pelikasvattajankasikirja.pdf>
- Tehtävät. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: https://kyyti.finna-test.fi/themes/custom/files/lukudiplomin_tehtavat.pdf
- Tokaluokan kirjalista. 16.9.2020. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: https://kyyti.finna-test.fi/themes/custom/files/kotka_lukudiplomi_2_luokka_2019-2020.pdf
- Vaarakirjastot. Vaarallinen lukudiplomi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 9.3.2020]. Saatavana: https://vaara.finna.fi/Content/lukudiplomi_alaluokat
- Viidennen luokan kirjalista. 16.9.2020. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 8.3.2020]. Saatavana: https://kyyti.finna-test.fi/themes/custom/files/kotka_lukudiplomi_5_luokka_2019-2020.pdf
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uud. p. Juva: Bookwell Oy.

LIITTEET

Liite 1. Webropol-kyselylomake

Liite 1. Webropol-kyselylomake

Lukudiplomikysely

Avoin kysymys

1.

Missä koulussa opetat?

*

2.

Mitä luokka-astetta opetat?

*

1. luokka

2. luokka

3. luokka

4. luokka

5. luokka

6. luokka

muu, mikä?

3.

Oletko kannustanut/ohjeistanut oppilaitasi suorittamaan lukudiplomia opetuksesi yhteydessä?

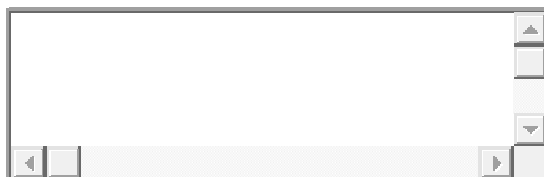
*

kyllä

ei

4.

Mitä lukudiplomia olet oppilaitasi kannustanut/ohjeistanut suorittamaan?

5.

Oletko sisällyttänyt lukudiplomin suorittamisen osaksi opetustasi?

kyllä

ei

6.

Miten?

7.

Mitä lukudiplomia olet käyttänyt?

Kotkan kaupunginkirjaston Villi-Rillin lukudiplomi 1.-6. luokkalaisille

Hakalan koulun lukudiplomi

muu, mikä?

SIVU 2

Lukudiplomikysely

8.

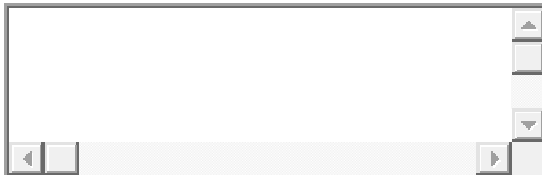
Koetko, että sinulla on riittävästi tietoa lukudiplomin suorittamisesta?

kyllä

ei

9.

Millaista ohjeistusta/ tukea kaipaisit lukudiplomin suorittamiseen?

An empty text input field with a light gray border and a white background. It features standard scrollbars on the right and bottom edges, indicating it is a multi-line text area.

10.

Koen lukudiplomin suorittamisen hyödylliseksi

1	2	3	4	5	
Täysin mieltä	eri Jonkun mieltä	verran eri En samaa, mieltä enkä	eri Jonkun mieltä	verran samaa Täysin mieltä	samaa
☐	☐	☐	☐	☐	

11.

Oletko käyttänyt Kotkan pääkirjaston Villi-Rillin lukudiplomia?

kyllä

ei

12.

Millaiseksi koet Kotkan pääkirjaston Villi-Rillin lukudiplomin?

13.

Miksi et?

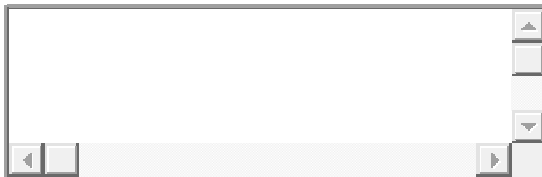

SIVU 3

Lukudiplomikysely

14.

Uudesta lukudiplomista kehitetään ilmiöoppimista tukevaa. Mistä ilmiöistä haluaisit kirjallistoja millekin luokka-asteelle?

15.

Mitä kirjallisuuden genrejä haluaisit mukaan lukudiplomiin?

*

jännitys

kauhu

scifi

fantasia

eläinkirjallisuus

urheilukirjallisuus

historialliset romaanit

huumori

runot

sarjakuvat

tietokirjat

muu, mikä?

16.

Tukisivatko genret äidinkielen opetusta jollain tietyllä luokka-asteella/ sopisivatko genrelistat jonkin tietyn luokka-asteen opetukseen, minkä?

17.

Voisiko lukudiplomi tukea monialaisia opintoja?

kyllä

ei

18.

Miten?

19.

Miksi ei?

SIVU 4

Lukudiplomikysely

20.

Olisiko hyvä, jos lukudiplomissa olisi useampi eri taso/mahdollisuus suorittaa bonusdiplomi yms. jonka avulla eri tasoiset lukijat voivat asettaa itselleen sopivan tavoitteen/haastaa itseään?

Bonusdiplomi (joka vuosi voi suorittaa oman luokka-asteen diplomin lisäksi bonusdiplomin, lukemalla kirjoja tupla määrän)

Mestartilukija-titteli (Oulussa käytössä mestartilukija-titteli, jonka oppilas saa suorittuaan lukudiplomin jokaisella vuosiluokalla)

Eri tasoja esim. tähtilukija, superlukija, megalukija (oppilas voi suorittaa eri tasoja lukudiplomista vuoden aikana, riippuen lukemastaan kirjamäärästä)

muu, mikä?

21.

Jos kirjasta on olemassa äänikirja, voiko oppilas lukea kirjan kuuntelemalla äänikirjan?

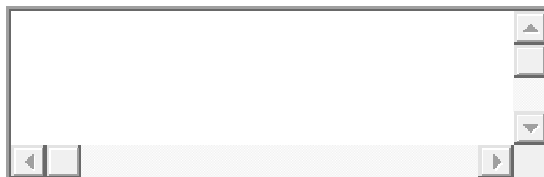
kyllä

ei

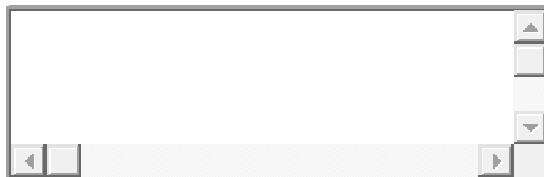
22.

Perustele

23.

Perustele

24.

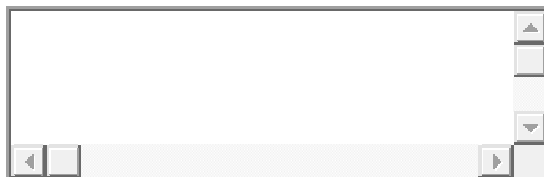
Elokuvanlukutaito on yksi monilukutaidon osista, voisiko Kotkan lukudiplomiin sisältyä elokuvia?

kyllä

ei

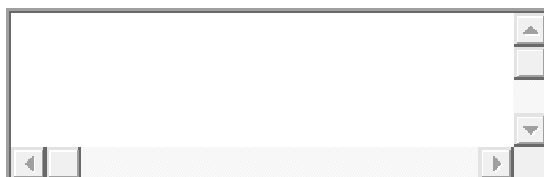
25.

Perustele

26.

Perustele

27.

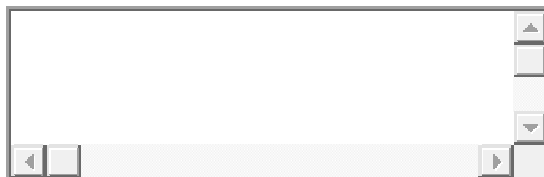
Onko hyvä vai huono asia, jos kirjoihin on merkattu niiden haastavuustaso? Esim. tällä hetkellä Villi-Rillin lukudiplomissa käytössä iisi, tavis, kovis.

hyvä

huono

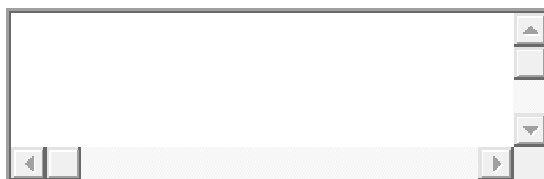
28.

Perustele

29.

Perustele

SIVU 5

Lukudiplomikysely

30.

Haluatko laatia kirjoihin liittyvät tehtävät itse, vai haluatko kirjastolta joitakin valmiita tehtäviä?

itse

valmiita tehtäviä kirjastolta

31.

Voisiko lukudiplomin suorittaa esimerkiksi yhteisöllisyyttä tukevilla menetelmillä?

lukemalla/kuuntelemalla lukudiplomikirjaa yhteisesti koulussa

lukemalla koko luokan kesken sama lukudiplomikirja

keskustelemalla luetusta lukudiplomikirjasta yhteisesti

tekemällä lukudiplomikirjasta ryhmä/paritehtävä

muu, mikä?

32.

Haluaisitko lukudiplomiin perinteisempien lukudiplomitehtävien lisäksi eri tekniikoita hyödyntäviä tehtäviä, esimerkiksi:

videon kuvaaminen, esimerkiksi kirjatrailerin kuvaaminen

valokuvaus

eri esitystekniikoita, kuten Genially, PowerPoint, Prezi, hyödyntäviä

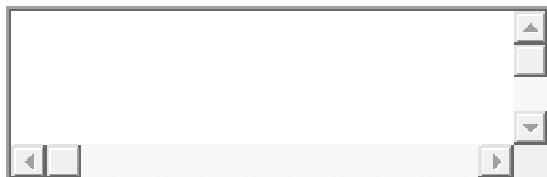
koodaaminen, esimerkiksi peli kirjan tapahtumiin liittyen

draaman keinoja hyödyntäviä tehtäviä

muu, mikä?

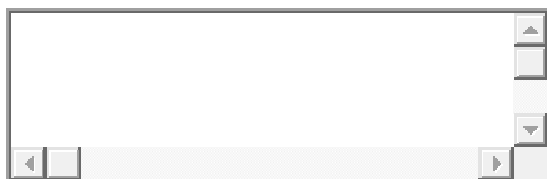
33.

Voit kirjoittaa tähän toiveita tehtävien suhteen, jos yllä olleista tehtäväideoista ei löytynyt sopivia, tai jos kaipaat niiden lisäksi jotain muuta.

34.

Kuinka paljon yhdessä lukudiplomissa olisi hyvä olla tehtävävaihtoehtoja kirjojen pohjalta suoritettavista tehtävistä?

35.

Saako saman tehtävän tehdä useasta eri kirjasta?

kyllä

ei

SIVU 6

Lukudiplomikysely

36.

Olisiko parempi, että joka luokka-asteella on oma kirjalista, vai että sama kirjalista käy aina kahdelle vuosiluokalle, esim. 1-2-luokan kirjalista?

oma kirjalista, joka luokka-asteelle

sama kirjalista kahdelle luokka-asteelle

37.

Olisiko parempi, että luettujen kirjojen määrä pysyy joka vuosi samana, vai että se kasvaa vuosittain?

kirjojen määrä pysyy samana

kirjojen määrä kasvaa vuosittain

38.

Mikä olisi hyvä määrä?

39.

Mikä olisi sopiva määrä luettuja kirjoja/tietty vuosiluokka?

40.

Miten lukudiplomista kannattaisi tiedottaa?

Kyyti-Finna verkkokirjastossa

Pednetissä

kirjaston työntekijä tulisi vanhempainiltaan kertomaan lukudiplomista

vanhempainilta järjestettäisiin kirjastolla ja siellä kerrottaisiin lukudiplomista

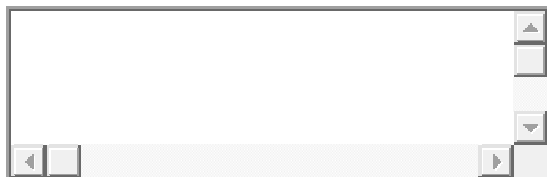
lukudiplomikirjoista pidettävä kirjavinkkaus koululla/kirjastolla

kirjatrailereita lukudiplomikirjoista

muu, mikä?

41.

Koska haluaisit vinkkauksen/ lukudiplomista tiedottamisen tapahtuvan (esim. alkusyky, loppusyky jne.)

SIVU 7

Lukudiplomikysely

42.

Koetko että lukudiplomikirjoista järjestetty kirjavinkkaus/kirjatrailerit lisäävät lukudiplomin suorittamista?

kyllä

ei

43.

Voisiko lukudiplomikirjoihin liittää kirjavinkkauksen?

kyllä

ei

44.

Mille luokka-asteille kirjavinkkaus lukudiplomikirjoista kannattaisi mielestäsi järjestää?

1.luokalle

2. luokalle

3. luokalle

4. luokalle

5. luokalle

6. luokalle

45.

Haluaisitko osallistua luokkasi kanssa kilpailuun, jossa luokat kilpailevat siitä mikä luokka lukee vuoden aikana eniten?

kyllä

ei

46.

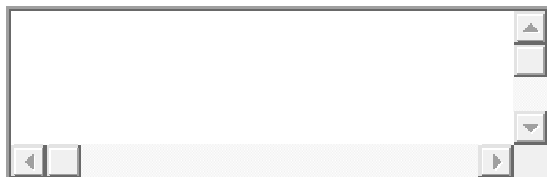
Haluaisitko, että kirjasto järjestäisi palkitsemistilaisuuden lukevimmalle 1-2 luokalle, 3-4 luokalle, 5-6 luokalle?

kyllä

ei

47.

Missä ja milloin?

48.

Haluaisitko osallistua palkitsemistilaisuuden suunnitteluun yhdessä kirjaston kanssa?

kyllä

ei

SIVU 8

Lukudiplomikysely

49.

Käyttäisitkö/suosittelisitko oppilaiden käyttävän kännykkäpeliä, jos sellainen lukudiplomin yhteyteen tehdään?

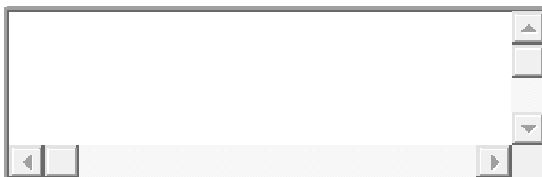
kyllä

ei

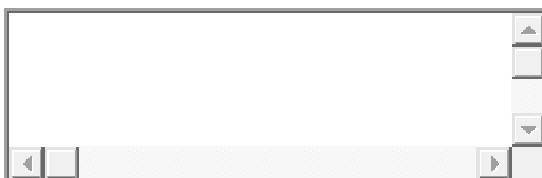
50.

Perustele

51.

Perustele

52.

Mistä diplomin ja sen suorittamiseen tarvittavan materiaalin sekä ohjeiden pitäisi mielestäsi löytyä?

Kyyti-Finna verkkokirjastosta

kirjastosta paperisena versiona

muualta, mistä?

53.

Haluaisitko osallistua uuden lukudiplomin kehittämiseen, ja olla kommentoimassa ja suunnittelemassa sitä, varsinkin tehtävien osalta?

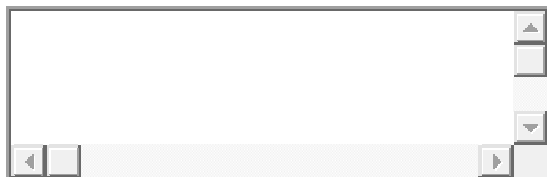
kyllä

ei

54.

Nimi _____ ja _____ sähköpostiosoite.

Nämä tiedot käsitellään luottamuksellisesti. Yhteystietoja käytetään ainoastaan lukudiplomityöryhmän perustamiseen, eikä niitä luovuteta mihinkään eteenpäin.

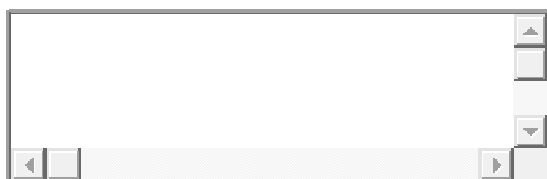
An empty text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and a horizontal scrollbar at the bottom, both with standard arrow and track icons.

SIVU 9

Lukudiplomikysely

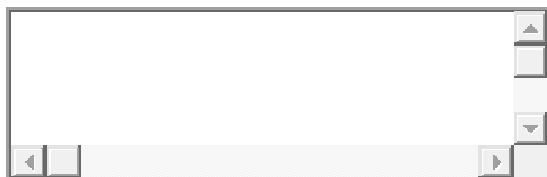
55.

Onko sinulla jotain muita toiveita lukudiplomin suhteen?

An empty text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and a horizontal scrollbar at the bottom, both with standard arrow and track icons.

56.

Tähän voit jättää palautetta kyselystä

An empty text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and a horizontal scrollbar at the bottom, both with standard arrow and track icons.

